

KRISTENT

Perspektiv

14. ÅRG. NR. 3, 2011

Har vi for høje forventninger?

Mange kristne lever med et utroligt højt forventningspres - også med hensyn til det åndelige liv. Er vi helt urealistiske? Hvad kan vi forvente af Gud - og hvad kan vi ikke forvente?

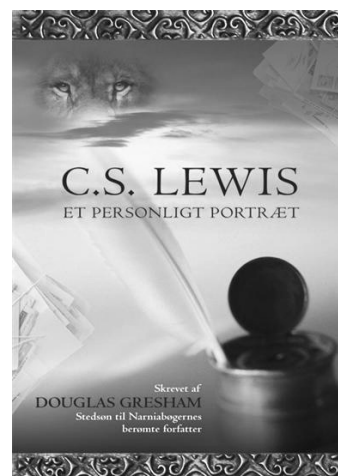
Side 10

Sørine i rollen som provokatør

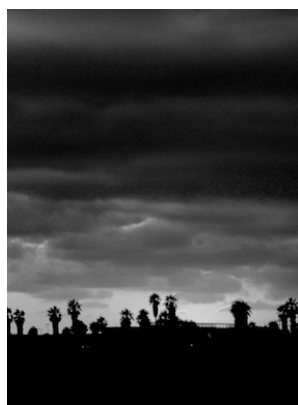
Sørine Gotfredsen deler øretøver ud til den åndløse dansker - og en del af kritikken er på sin plads, skriver Louis Nielsen i anmeldelsen af hendes seneste bog.

Side 7

OGSÅ I BLADET...

Bog: Et personligt portræt af Lewis

Side 13

Nytår i krisetider

Den vestlige verden er i krise - ikke kun økonomisk, men åndeligt. Og det er svært at se lyset.

Side 2

Vis barmhjertighed

Salig er den barmhjertige, siger Jesus i den femte saligprisning. En stor udfordring.

Side 8

Og meget mere...

Vi fortsætter også vores serier om Kristen Spiritualitet og ser på et vigtigt brev i Fra Djævelens Blækhuis: Om at falde fra troen. Og så kan man fordybe sig i Joh. 15 og Jesu tale om at blive i Ham.

God læselyst

Aftenlandets undergang

bekymrede tanker ved nattetide

Aftenlandene er en poetisk betegnelse for Europa og Vesten, landene, hvor den vestlige kulturs vugge stod.

“Aftenlandet” indgår også som titel på en berømt bog “Aftenlandets undergang”. Ordet “krise” er på det nærmeste blevet et dagligdags ord, som vi møder alle vegne.

At verden i øjeblikket er ramt af en økonomisk krise, er vel efterhånden gået op for de fleste af os. Det er slemt nok, måske ikke for det store flertal af danskere, men for den krisen rammer, er det slemt, og så er det måske en ringe trøst, at den rammer dybere i lande som Grækenland, Irland, Spanien, Portugal, Italien og nu måske også i Belgien.

Nu er det karakteristisk for os, at vi de sidste 40 år er gået meget op i økonomi og velstand, og at vi snart ikke kendes ved andre værdier. Hvad værre er, vi har stolet på pengenes magt til at gøre os lykkelige.

Pludselig indser vi, at det har været en illusion, en afgud, vi har dyrket, og afguder er pr. definition svigtende, med Bibelens ord “tomhed”, en “cisterne uden vand”, et fatamorgana. Vore “vismænd” har ikke kunnet hjælpe os, vore “troldmænd” med deres krystalkugler i form af computerprogrammer, som skulle hjælpe os til at forudsige fremtiden, har slået fejl - så hvor er vi nu, og hvor bærer det altsammen hen?

Alle bliver os svar skyldige på de spørgsmål. Det går som det gik Babylon, om hvem Esajas skriver: “Du har udmattet dig med dine mange rådgi-

Af Louis Nielsen

vere, lad nu dem træde frem; lad dem, som gransker himlen, frelse dig, dem, som tyder stjernerne, dem som måned for måned meddeler dig, hvad der skal komme over dig. Se, de er blevet som strå, ilden har brændt dem, de kan ikke redde sig selv fra flammerne. Der bliver ikke gløder at varme sig ved eller bål at sidde ved. Sådan er det gået dem, du har anstrengt dig med, troldmændene fra din ungdom, de flakker om til alle sider, der er ingen, der frelser dig” (47:13-15).

Vi er en del af problemet

Ikke så mærkeligt, at der breder sig en atmosfære af usikkerhed, en håbløshedens dyne, som kvæler alt liv, lægger sig over os, desværre også over mange unge, som kommer til at tvivle på fremtiden.

“Uden Gud og uden håb, lar’ vi døden råde,” tro og håb og kærlighed”, får vi kun af nåde”, synger Johannes Møllehave, og hvor har han ret. Måtte mange i vores folk og i vor tid få øjene op for det; så bliver det ikke helt forgæves, at vi oplever og gennemlever tider som disse. Ja, hvor ville det være godt, hvis vi også begyndte at indse, at nedgangstider ikke kun er svigtende muligheder, men også døre ind til nye muligheder.

Men at se sådant lys i mørket er vel kun muligt for den, som deler Møllehaves tro, og forlader sig på, at der er

sådan noget, som “nåden”, den som skænker “tro og håb og kærlighed”.

Krisen har mange andre facetter end de økonomiske - de er måske snarere et symptom end krisen selv.

Som kristne vil vi som første årsag pege på gudløsheden og afkristningen af vore samfund, som sker med rivende hast. Vi ved naturligvis godt, at med det argument er vi langt fra at overbevise andre, og ofte er vi også selv tilbageholdende ved det. Men vi er på sikker bibelsk grund. Alle mennesker, om de tror på Gud eller ikke, er ansvarlige over for Gud, som er alle menneskers dommer, og Bibelen siger utvetydigt, at vore handlinger sætter frugt, enten til liv, fred og glæde, eller til død, ødelæggelse og sorg.

“Sår vi “vind”, må vi regne med at høste “storm”. Vore handlinger er aldrig neutrale, men virker dybt ind på andre; det ser vi klart nu, hvor nogle få menneskers uforsvarlige transaktioner har bragt arbejdsløshed, fattigdom og hjemløshed til millioner af mennesker, og det ikke blot i ét land, men i et hobetal af lande. “Ingen af os er en Ø for sig selv”, vi er alle forbundet med hinanden. Krisen er økonomisk, men også langt mere end det og mere omfattende end det, og borer vi dybere i årsagerne til den, opdager vi, at den mindst lige så meget om ikke mere er en moralsk krise og en åndelig krise.

Begreber som ret og rimelighed, pligt og ansvarlighed har vi ladet hånt om

for at give os den grænseoverskridende liberalisme, selvrealisering og dyrkelse af Mammon i vold. Vi blev nydere, snarere end ydere, "elskende nydelser højere end Gud", som Paulus udtrykker det.

Vi burde have kunnet sige os selv, at det kunne ikke blive ved med at gå. I og med, at vi har forladt troen på Gud som Skaber og Forsyn, har vi glemt, at Gud har skrevet sine love ind i universet.

Derfor bryder samfundene sammen under vor adfærd; som Esajas siger: "Jorden brækker og slås i stykker, ryster og gennemrystes; jorden rækker og bryder sammen, raver som en beruset, svajer som et vagtskur. Dens synd hviler tungt på den, den falder og rejser sig ikke igen" (24:19-20). Universet kan ikke bære en adfærd som vores. Men det har vi fortrængt fra vore samvittigheder.

Krise i lederskab

Vores er en krise i lederskab; hvor finder vi de ledere, som kan vende udviklingen? Forsøgene bliver gjort, men det kniber med enigheden og sammenholdet. For hvem skal ofres og hvem skal ofre sig? Hvem skal beholde ansigtet, og hvem må tabe det?

Derfor breder handlingslammelsen sig, og mere og mere taber befolkningerne tilliden til de folkevalgte, som synker i vor agtelse. Og det gør det bestemt ikke bedre, at den såkaldte kritiske journalistik i stedet for at rette opmærksomheden mod den førte politik retter den mod politikernes moral. Kalkunjagt på lederens moral er altid en lækkerbidsken for offentligheden, men er en jagt, der kun er meget lidt positivt at sige om, idet den gør os til kynikere og skaffer rum for hykleriet og den billige forargelse.

Moralismen gør kun ondt værre. Kun hvor vi erkender egen svigt med samme ihærdighed, som vi udbasunerer andres, er der noget håb om, at vi kunne komme på andre tanker.

Hvorfra skal "de syner", uden hvilke "et folk forgår" komme fra? Dem spejder vi efter, men desværre hidtil forgæves. Ingen venter mere, at den forhåndenværende krise er en midlertidig krise.

I kølvandet på det økonomiske sammenbrud aner vi social uro i flere lande, og mindre og mindre kan vi stole på, at landene selv og de store internationale forbund kan løse den. Mange andre steder er en foruroligende udvikling

i gang. I Nordafrika, i Nordkorea og landene deromkring, og ikke mindst i de arabiske lande og landene i Mellemøsten.

Arbejdsløshed er et voksende problem, gældskrisen tynger flere lande, klimaproblemerne er voksende, flygtningeproblemet tager til, flugten fra land mod by har taget et omfang ingen længere kan overskue, og verdens befolkning vokser og vokser. Med Esajas' ord, så lige meget hvor vi ser hen, er "der nød og mørke, trængsels mørke, i mulmet er vi stødt ud" (8:21-22).

Så galt oplever vi det ikke, for de fleste af os har stadig sit på det tørre, men lægger vi det sammen er billedet mørkt. Måske spiller medierne med på at skabe den dystre stemning, men trods det er det svært at komme uden om, at situationen er truende.

Jesus sagde om trængslen i de sidste dage: "Der skal ske tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden skal folkene gribes af angst, rådvilde over havets og brændingens brusen. Mennesker skal gå til af skræk og af frygt for det, der kommer over verden, for himlens kræfter skal rystes" (Luk 21:25-26). Men han sagde også: "Men når disse ting begynder at ske, så ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig" (vers 28).

Det går op og ned

I denne verden vil det altid gå op og ned. Guds rige er her ikke endnu, men det kommer. Først når det kommer vil freden være sikret og sikret for altid. Igen er det Esajas, vi skal sende bud til.

Her er, hvad han skriver:

"Et barn er født os, en søn er givet os, og herredømmet skal hvile på hans skuldre. Man skal kalde ham Underfuld Rådgiver, Vældig Gud, Evigheds Fader, Freds Fyrste. Stort er herredømmet, freden uden ophør over Davids trone og over hans rige, så han kan grundfæste det og understøtte det med ret og retfærdighed fra nu af og til evig tid. Hærskarers Herres nidkærhed skal udvirke dette" (9:5-6).

Historiens gang har altid indeholdt nedgangstider, og de har som regel været længere end opgangstiderne. Opgangstiderne er snarere undtagelsen end regelen. De sidste 50 år af Vestens historie med en næsten ubrudt spiral af fremgang er ikke det normale, så langt fra. Morgendagen har oftere været truende snarere end lovende.

Men erindringen om det er forsvundet hos langt de fleste danskere. Hukommelsen er kort hos de fleste af os, og de generationer, som er vokset op i de senere årtier har kun kendt én retning: fremgang og opadstigen. For dem har Paulus' ord om "at være uden Gud og uden håb i verden" været stærkt overdrevne om ikke ligefrem meningsløse. Men måske begynder nogen nu at indse, hvor meget ret han har.

Verden har for mange af os været en illusionernes verden, langt fra det virkelige liv, som Bibelen så udtalt lever sit liv i. Virkningen af det er, at for svært mange af os er Gud blevet uvirkelig, og det har været meget lidt, troen på Ham har kunnet berige os med; vi havde jo alt og meget mere til; i bedste fald var Gud et ekstra gode, godt at have når sygdom og død bankede på, men ellers klarede vi os godt uden ham. Men essensen og det bærende i livet var han ikke.

Men uanset om livet går op eller ned, uanset om det er medgangs- eller modgangstider, vi lever i, så beror vort liv og vor lykke på, at vi har en nåderig, trofast Gud, en Gud, som ikke alene har givet os livet, men dagligt fornyer det og opretholder det for os. En Gud på hvis trofaste given alt beror (Jakob 1:17-18).

Det er det eneste blivende i livet: Gud elsker os, han kender os, han har omsorg for os; han har lovet os evigt liv, og han har lovet at ledsage os og være med os hele livet, helt hjem til det evige liv, han har beredt os hos sig selv. Med det er vi godt hjulpet, ja rigt velsignede.

Gud kaldes i Bibelen "al nådens Gud" og "fredens Gud" og "fredens Herre"; han er også "Himmellysenes Fader" og "den evigt viise Gud" og "håbets Gud"; han lader os leve og vandre i sit lys, han skænker os nåde og fred, og "et godt håb og en evig trøst". Han er også "den evigt rige Gud". Hvert af hans navne er en kostelig juvel, en stjerne af lys og håb. "Løft jeres hjerter til Ham", opfordrer Skriften os til, "se opad", "se op mod Himmelen", "se hen til ham og strål af glæde", "se hen til Jesus, troens begynder og fuldender". Det er, hvad vi skal gøre, krisetider eller ej.

Der er mange ting, mennesker stoler på, og som skuffer dem, "men vi vil stole på Herren". Må det blive vor indgang til 2012 og til de kommende år.

Godt og velsignet nytår.

Fra Helvedes Blækhuis!

Brev 2: Tricks som Helvede bruger for at få os bort fra troen

Af Louis Nielsen

Dette brev begynder sådan: "Jeg er stærkt misfornøjet med, at din patient er blevet kristen", og så følger en række trusler om de straffe, som Malurt kan vente sig.

Helvede kender ikke til nogen form for overbærenhed eller forståelse. Kærlighed eksisterer ikke i Helvedes verden, kun iskold kynisme og højpandet beregning.

Der er meget at tænke over i dette brev. Fangegarn "trøster" Malurt med, at selv om Fjenden har vundet sejr, er der endnu tid og mulighed for vinde det tabte tilbage.

For hundreder af disse mennesker, som er blevet omvendt i moden alder, er blevet vundet tilbage igen efter et kort ophold i Fjendens lejr og er nu hos os. Alle patientens vaner, både åndelige og legemlige, er stadig til gunst for os.

Udbredt frafald?

Det er skræmmende læsning. Er frafald fra troen blandt mennesker i en moden alder virkelig så udbredt? Lewis må have oplevet det. At frafald sker, kommer vi desværre ikke uden om, og måske forekommer det hyppigere i dag, hvor mange mennesker prøver sig frem fra kirke til kirke og fra tro til tro. I disse selvrealiseringens tider når troen ikke at fæstne anker, før man er videre i livets vilde sejlads.

Det med patientens vaner er en vigtig pointe. Det tidligere liv, som alle, som omvendes i voksen alder, bringer med sig, øver sin indflydelse og ofte en stor indflydelse. Det er ikke uden forbindelse med virkeligheden, at Det Nye Testamente blandt andre metaforer også

beskriver det nye liv som en "omvendelse".

Vi omvender os til noget fra noget; det vi omvender os til får eftertrykket, men underforstået i dette "til" er det fra, vi omvender os fra. Med en anden metafor det er som en klædning, vi afklæder os for at iklæde os den nye, eller et liv, vi lægger bag os for at gribe livet i Kristus; eller et sindelagsskifte; en fornyelse af vilje, motiver, sind og tanker.

Det sker kun sjældent fra den ene dag til den anden; det er en proces, for de fleste af os en langsom og livsvarig proces, og det giver oplagt Helvede en chance for igen at overtage kontrollen over vort liv. Kristentro er ikke ønskedrømme, men flittigt arbejde for at virkeliggøre dem, og Fjenden løber den risiko, fordi han har den fikse idé, at han vil have dette afskyelige menneskelige kryb til at elske og tjene ham "af fri vilje", som han siger - at blive hans "børn" er det udtryk, han bruger.

Kirkens betydning

Kirken er under alle normale forhold en særdeles vigtig og nødvendig faktor i udviklingen og modningen af det kristne liv. Det er der desværre mange i dag, som ikke har øjnene åbne for. Lewis' (alias Fangegarns) refleksioner over hvordan "patienten" oplever kirken, og hvor meget og hvor langt det er i stand til at bringe ham på afstand af troen, er yderst vigtige og yderst oplysende.

Desværre har Fangegarn megen ret, når han skriver: en af vore forbundsfæller for tiden er kirken selv. Fangegarn viser, ved de eksempler han efterfølgende citerer, at han ikke har kirkens teologi og lære i tanke, men "patientens" fordomme i mødet med menneskene i kirken

[naboen som synger falsk, manden med støvlerne som knirker, den sleske købmand, manden med dobbelthagen, den underligt klædte osv. og i mødet med kirkens gudstjenester.

Det er disse, Helvede kan bruge og inddrage i dets strategi, det er trivialiteterne snarere end de tunge ting. Kirken derimod, som den virkelig er i Guds plan, vilje og tanker, er en rædsel for Helvede - frygtindgydende som en hær under vajende faner. Men konstaterer Fangegarn kynisk og lettet: - kan vi ikke ligefrem se et grin brede sig over hans hovede som han skriver de ord? - heldigvis kan disse mennesker ikke se det.

Hvad de ser og hæfter sig ved er kirkens rodede udseende, det er menneskene, som kommer i kirken, det er salmebøgenes og bønnebøgenes ringe typografi og dårlige indbinding. I dag og i vor situation handler det sandsynligvis om andre ting, men det er stadigvæk blomstændighederne og trivialiteterne omkring udfoldelsen af det kirkelige liv, det handler om.

Konkrete mennesker er aldrig så smukke og aldrig så gode og interessante som idealiserede mennesker, mennesker vi har drømt og fantaseret os til. Kirkens fællesskab er et fællesskab af syndere, et fællesskab af ufuldkomne mennesker, et fællesskab af mennesker som de er flest, ikke et fællesskab af fortidens helte eller helgener, om hvis liv vi måske har læst.

Det er højst sandsynligt, at vi i kirken møder mennesker, vi ikke kan lide. Vi møder sikkert også en smag, vi ikke synes om, vi møder sange, hvis melodier er os inderligt imod, måske også tekster, som mangler litterær kvalitet, teologisk dybde eller måske modsat har alt for megen teologisk dybde, grænsende til det vidtløftige og mystiske.

Men disse og andre forestillinger, vi bringer med os til kirke, er som regel et produkt af vore fordomme, af vor smag og vore følelser og båret oppe af vore illusoriske forventninger, manglende kendskab til tingene og generel overfladiskhed. I sig selv synes det harmløst, men er ikke des mindre et materiale, som Helvede ser et stort potentiale i og forstår at udnytte og endda udnytte på fatal vis.

En mere strømlinet kirke

I de senere år har mange kirker ryddet gevaldigt op i alt det gamle og har på alle måder strømlinet kirken efter moderne trends, men ofte til meget lidt nytte. Folk er stadigvæk ikke tilfredse med kirken. Utilfredsheden retter sig nu bare mod andre ting.

Vi er ikke imod forandring; kirken må og kan ikke andet end afspejle den tid og det samfund, den er en del af, men alt dette er stadig ikke det væsentligste ved kirkens liv. Kirken er noget guddommeligt, Kristi hemmelighed, Guds udvalgte, elskede og hellige folk, og kirken er forvalter af Guds hemmeligheder. Den indeholder et guddommeligt mysterium. Men den bærer sin skat i et lerkar, og dens medlemmer er ufuldkomne og skrøbelige mennesker.

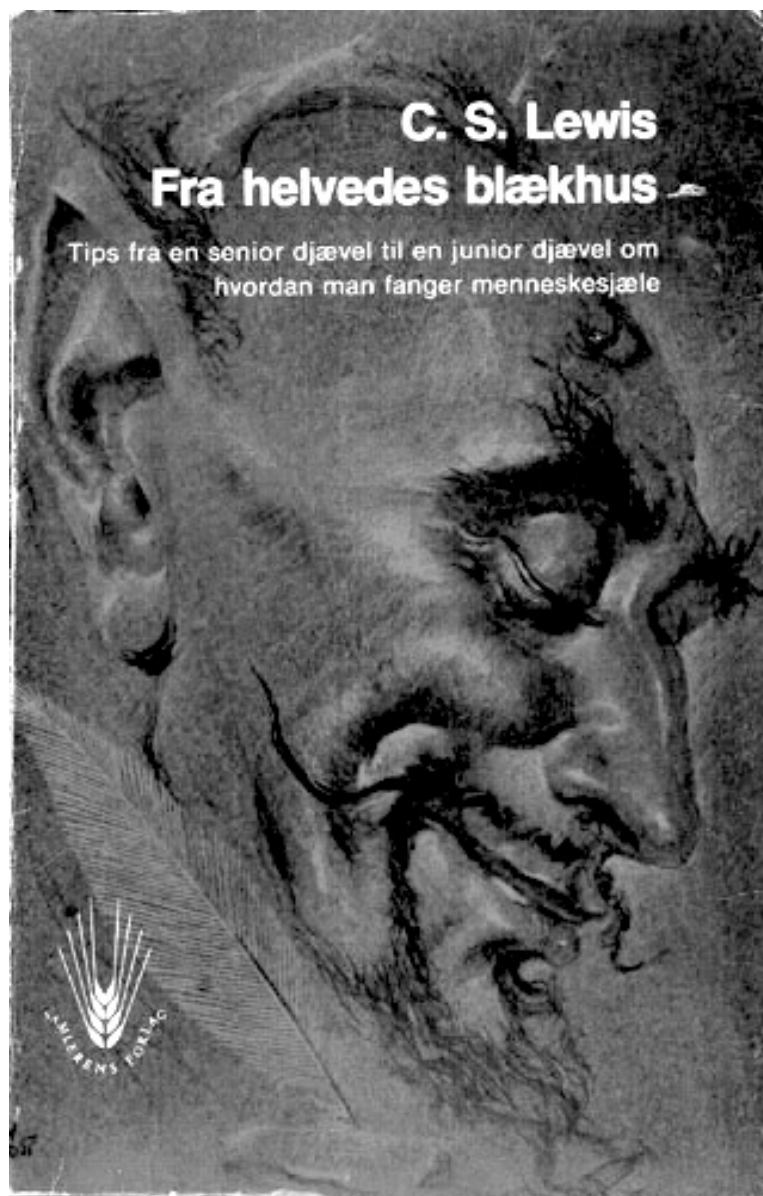
Det menneskelige vil altid være et stærkt træk i dens eksistens. Det er dens grundvilkår og alle må vi lære at acceptere det og underordne os under det i ydmyghed, tålmodighed og kærlighed.

Men det må ikke få os til at glemme det virkelige, det gudgivne og gudskabte ved kirken.

Det er altfor ofte gledet ud af vort fokus, og så oplever vi kun det menneskelige, og med vor tilbøjelighed til at sætte os selv højest og gøre vore egne krav og forventninger til det første og sidste fordufter nogle ud af kirkens fællesskab og ikke altid til en anden kirke men ud af alt kirkeligt, ud i verden, den gudløse verden.

Så er det, at Helvede hoverer og jubler. Få din "patient" til at handle sådan, Malurt, så er du på vej til at få din fadæse gjort god igen; det er pointen i Fangegarns råd. Ser vi i tide det ske hos os selv og vore venner, og sætter vi ind over for det?

Lewis (Fangegarn) fremsætter også en meget vigtig iagttagelse om vækst

“Kirken, som den virkelig er i Guds plan, er en rædsel for Helvede - frygtindgydende som en hær under vajende faner. Men konstaterer Fangegarn kynisk og lettet: Heldigvis kan mennesker ikke se det.”

og modenhed i kristenlivet og hvordan denne sker. Fjenden, skriver Fangegarn ønsker, at de (disse "tobenede dyr", menneskerne) "skal have deres fulde frihed" og "derfor vægrer han sig ved blot ved deres følelser og vaner at føre dem til nogen af de mål, han sætter dem. Han overlader det til dem at "gøre det selv". Og dermed får vi vor chance. Men husk også, at deri ligger faren for os. Hvis de først slipper godt gennem denne første tørhedsperiode, bliver de meget mindre afhængige af følelser og derfor meget vanskeligere at friste.

Det her er ikke mindst betydningsfuldt i vor tid, hvor vi lægger megen vægt på følelser, og hvor spørgsmålet til os er: "Ja, men hvad følte du?" Følelser bringer os ikke i mål, de er momentvise, og fikserede på os selv. Heller ikke ved ren og skær rutine, ved ritualer og vanens magt kommer vi nærmere Gud.

Gudsforholdet vender vor opmærksomhed bort fra os selv og mod Gud. Guds vilje for os og med os bliver det større i livet, mere afgørende end vort velbefindende; det kommer ikke mere til at handle om os selv, men om Guds ære og herlighed, det hvorved Han bliver herliggjort i vore liv.

Det, der skal bringe os videre og modne os som kristne, "koster noget"; der kan både ligge "afkald" og "savn" i det; det er noget, vi må "sætte noget ind på", "virke og ville så Guds vilje kan ske", "føres og ledes til fuldkommenhed i alt godt", "helliges", "vokse i indsigt og dømmekraft", "vokse op", "løbe frem i det løb, vi er kaldet til", noget vi skal "gøre uden at blive trætte".

Disse er blot nogle af de udtryk for det aktive kristenliv, som Det Nye Testamente bruger.

Det må være det, Lewis henviser til, når han lader Fangegarn udlægge teksten for os: Han ("Fjenden", Gud) overlader det til dem at gøre det selv. Det er den hårde nåde, den "dyre nåde". Naturligvis er den nåde og kun nåde, men opdragende nåde, nåde som kan gøre ondt, nåde, som giver alt og giver det for intet,

men ikke efterlader os "ørkesløse og uden frugt".

Ikke middel til egen lykke

Når vi så ofte savner stabilitet, opfyldelse og vækst i vort kristenliv, og generelt er misfornøjede kristne, som meget nemt mister pusten og "går ned med flaget", skyldes det i mange tilfælde, at vi i al for vid udstrækning er blevet både ukendte med og forsømmende over for denne side af sand og levende kristendom og for meget har gjort kristendommen til et middel for vor egen lykke, som skal få os til at føle os glade og lykkelige.

Kristendommen står ikke alene for glæde og fred, men også for kamp, kamp som ind imellem koster "møje". "For at I ikke skal blive trætte og modløse" formaner Hebræerbrevet os. Men det må alt andet lige betyde, at der er noget, vi kan blive trætte over, fordi der en kamp, der skal kæmpes.

Vejen til stabilitet og modenhed må igennem det her, men så er resultatet også, at vi bliver meget mindre afhængige af følelser, og derfor meget vanskeligere at friste.

Fangegarn er ikke dum, og det interessante (og skræmmende) er, at han erkender sandheden, og udnytter dette kendskab i sin fristertaktik. Grundene, bygget på fordomme, følelser og smag, som han hidtil har anbefalet Malurt at gøre brug af, har ingen fornuft knyttet til sig.

"Noget andet er, hvis patienten ved, at damen med den latterlige hat er fanatisk bridgespiller, eller at manden med støvlerne, der knirker, er en rigtig gnier og pengeafpresser - så er din opgave naturligvis så meget lettere. Alt, hvad du så har at gøre er at passe på, at patienten ikke kommer til at spørge sig selv: "Hvis jeg, sådan som jeg nu er, kan mene, at jeg i en vis forstand er kristen, hvorfor skulle de forskellige laster, som de mennesker der henne har, bevise, at deres religion bare er hykleri og vanekristendom?"

Vi kender alle mennesker, som afviser

kristendommen med en generel henvisning til, at "de er hyklere hele bundtet". Men selvom der måtte være hyklere mellem de kristne, siger det ikke noget om kristendommen. Den behøver ikke være usand, fordi nogle af dens udøvere er det.

Men nu advarede Jesus os mod at se splinten i vor broders øje, alt imedens vi overser bjælken i vort eget. Selv som kristne kommer vi til kort, ja Jakob, som går efter det "helstøbte", siger kategorisk "Vi fejler alle i mange ting". Jesus beskrives som "en barmhjertig og trofast ypperstepræst", en som også kan "sone folkets synder" og, som kan "føle med de uvidende og vildfarende".

Fangegarn undrer sig over, at man med så billige virkemidler kan få mennesker til at holde op med at komme i kirken og opgive troen. Og han forklarer hvorfor:

"Han har ikke været længe nok hos Fjenden til at være virkelig ydmyg endnu. Hvad han siger om sin egen syndefuldhed, selv når han ligger på knæ i bøn, er den rene papegøjeplapren.

Inderst inde tror han stadig væk, at han ved at omvende sig har skaffet sig en udmærket kreditkonto i Fjendens hovedbog, og at han viser stor ydmyghed og nedlaidenhed ved overhovedet at gå i kirke sammen med disse selvtilfredse, banale naboe. Hold ham i den sindstilstand, så længe du kan".

Det er utroligt stærke ord de her, og de sidder lige i øjet på os allesammen. Selv om vi ikke er bevidste om, at vi tænker sådan, så rører det ved os allesammen. Det er virkelig svært at sætte sig nederst, gennemgribende at erkende sin egen syndighed, sit skjulte hovmod, sin fornemmelse af at være bedre eller mere værd end en anden.

Der skal virkelig mange år i Fjendens nære fællesskab, før det for alvor gryr i vore hjerter, og vi løses fra hovmodets og bedrøvelseds tunge, tunge synd. "Gør intet af selvished og heller ikke af indbildskhed, men sæt i ydmyghed de andre højere end jer selv" (Fil 2:3).

Sørine Gotfredsen "Den åndløse dansker", Kristeligt Dagblads Forlag, 2011; 249,95 kr

På mange måder er denne bog en meget velkommen bog, men også en provokerende og ind imellem irriterende bog.

Nærværende anmelder er langfra enig med alt, hvad Sørine Gotfredsen skriver, men meget går lige ind.

Man kan diskutere, om det er rimeligt ved navn at inddrage nulevende danskere som eksempler på den åndløshed, hun finder i tidens danske samfund, men det gør uden tvivl hendes pointer mere skarpe og mere konkrete.

Som årsag til åndløsheden anfører hun den voksende afkristning af det danske folk, og i det stykke kan vi ikke være mere enige.

Der er en grænse

Sørine Gotfredsen har antennerne ude i mange retninger. I indledningen til bogen tager hun et opgør med "den antiautoritære og individfikserede ideologi, hvor sandheden udgøres af den enkeltes egen spontane følelse". "Gud er", siger hun, at "der er ansvar. Gud er, at der findes en grænse for, hvad mennesker må udføre i eget navn og tilskrive egen ære, og Gud er, at vores bestræbelse altid skal rettes mod noget andet end os selv.

"Midt i vores evigt selvrealiserende projekt sætter Gud en grænse for menneskelivet og forsyner det med et formål. Nemlig den anden". Se det vil nærværende anmelder kalde ord i rette tid, og de ord sætter da også tonen for den beskrivelse og "kritik", som de efterfølgende kapitler retter mod "den åndløse dansker".

Her gøres der op med fjernsynet som håner mennesket, med journalisternes farlige magt (Sørine Gotfredsen er foruden at være præst også uddannet journalist), med sporten og dens intellektuelle "drengerøve", med den egoistiske børnefamilie, de stakkels kvinder, angsten for det svage menneske, folkekirken som tabersag og politikere og ånd.

Ikke alle af disse kapitler vil føles lige relevante af samtlige dette blads læsere, og nogle vil nok synes, at forfatteren af

og til skyder over målet, men man gør sig selv en bjørnetjeneste, hvis man springer noget over, for det er svært at komme uden om, at der er noget om det, og indimellem støder man på guldkorn, som det er værd at reflektere over og rette ind efter, hvis man hos sig selv finder "en rem af huden".

Det sidste vil vi alle opleve, men ikke nødvendigvis på de samme punkter.

Flere rigtig gode kapitler

Faren ved at skrive et essay som Sørine Gotfredsens er, at man kommer til at foragte de mennesker, hvis liv og stil man kritiserer, og at man bliver opblæst, selvgod, selvfed, en rigtig farisæer. Den fare undgår hun stort set, og hun går ikke af vejen for at inddrage sig selv som

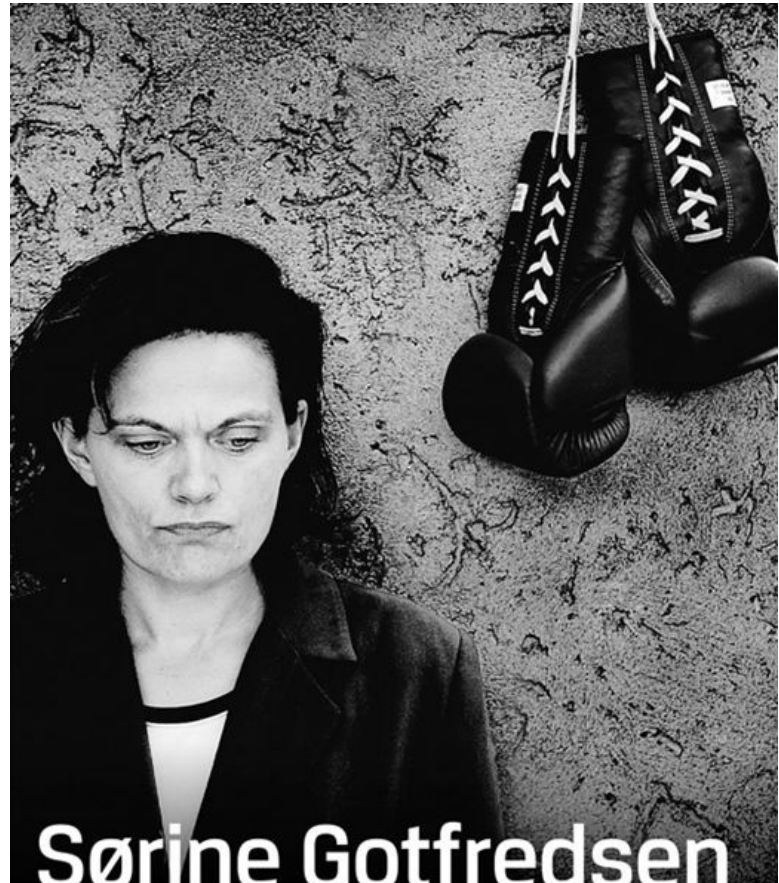
negativt eksempel.

For denne anmelder har tre af bogens 8 kapitler gjort et særligt indtryk, nemlig kapitel 5 De stakkels kvinder, kapitel 6 Angsten for det svage menneske og kapitel 7 Folkekirken som tabersag.

Men jeg anbefaler bogen både til personlig læsning og overvejelse, og den vil også være velegnet som oplæg og indledning til samtale i studie- og bibelkredse.

Bogen er på 226 sider og sat op med en pæn skrift og med god linieafstand. Måske vender jeg tilbage ved en senere anledning til Sørine Gotfredsens skildring af de stakkels kvinder. Her får hun sagt virkelig mange gode ting om kvinden, ting som vi alle, og ikke kun kvinder kan drage nytte af.

Louis Nielsen

Kristeligt Dagblads Forlag

Saligprisningerne

"Salige er de barmhjertige,
for de skal møde barmhjertighed"

"Vær gode mod hinanden, vær barmhjertige og tilgiv hinanden, ligesom Gud har tilgivet jer i Kristus". Ef. 4:32

Den femte saligprisning er ikke så svær at forstå og forklare som "sagtmodighed", "rene i hjertet" eller "at hungre efter retfærdighed" - vi behøver vel bare at rette vor opmærksomhed på lignelsen om Den barmhjertige Samaritaner - og vi har alle et solidt og konkret billede af den barmhjertige.

En, der føler medlidenhed og træder ind i en andens nød og afhjælper den. Et sindelag fremkaldt af elendigheden og hjælpeløsheden hos den, som vi viser kærlighed imod.

En hjertesindstilling, der lægger sig tæt op af ordet nåde og ofte bruges synonymt med det.

Lad mig sætte nogle flere ord på det at være barmhjertig - eller rettere lad mig citere et længere afsnit fra Dietrich Bonhoeffer's klassiker "Efterfølgelse":

- De barmhjertige har en uimodståelig kærlighed til de ringe, de syge og elendige, de nedværdigede og undertrykte, de udstødte og dem, der lider uret, ja til alt det, der vander sig i pine og sorg. De søger dem, der lever i synd og skyld. Ingen nød er så dyb og ingen synd så frygtelig, at barmhjertigheden ikke går ind til den. Den barmhjertige giver sin egen ære til den vanærede og tager hans vanære på sig. Han færdes blandt toldere og syndere og bærer villigt den forsmædelse, det medfører. Hans højeste gode som menneske, hans egen værdighed og ære, giver han bort og er barmhjertig. Jesu disciple kender kun én værdighed og ære, nemlig deres Herres barmhjertighed,

Af Carsten Thomsen

som de lever af. Han skammede sig ikke ved dem, han blev menneskenes broder, han bar deres skam lige til døden på korset. Det er Jesu barmhjertighed, det eneste mulige livsgrundlag for dem, der er bundet til ham, den korsfæstede barmhjertighed. Denne barmhjertighed får dem til at glemme al personlig ære og værdighed og kun søge fællesskabet med syndere.

Bonhoeffer beskriver ikke alene her den barmhjertiges sindelag og handlemåde, men knytter den også uløseligt sammen med den barmhjertighed, vi allerede er blevet vist i Jesus, der blev en af os - og led i vort sted.

Er vi barmhjertige?

Jeg kan godt føle stor medlidenhed og empati i mit hjerte mod den fattige og den syge - men jeg synes ikke altid, at det bliver omsat i en konkret handling og hjælp.

Det er som om det ofte bliver i hjertet - og også hurtigt glemmes igen. Måske nogle af dem, der gik forbi den forslåede samaritaner på vejen følte barmhjertighed i deres hjerte. Det var dog også synd for ham, men det er ikke rigtig min opgave, det er jeg ikke god til det der med at forbinde et sår. Jeg er ikke læge, og der kommer nok snart en læge forbi. Mon ikke nogen allerede har ringet 112. Det er da også for dårligt at ambulancen altid er så langsomt fremme!

Den femte saligprisning udfordrer os, ligesom de andre saligprisninger - dette er den kristnes sindelag Jesus her taler om. Han er barmhjertig. For han er blevet mødt af Guds barmhjertighed.

Den, der er fattig

Den seneste debat om, hvorvidt vi har fattige i Danmark er meget relevant her. Diskussionen blev hurtigt til et fint skema, hvor man kunne aflæse bistandsklientens rådighedsbeløb efter faste udgifter. I det eksempel, som SF-politikeren var så uforsigtig at fremskaffe, var konklusionen: Nej, penge er der nok af - det er bistandsklientens manglende motivation til at få et arbejde, som er problemet. Havde beløbet været lavere, så skulle vi nok få at se den enlige mor banke på rengøringselskabernes døre og tigge om et arbejde. Det rammer jo også os. Det er mine skatte kroner hun lever af.

Mærk selv efter og tænk over, hvor hele begrebet "barmhjertighed" blev af i den diskussion. Jeg taler ikke her om, hvorvidt beløbet skal være højere eller lavere i krisetider som disse. Det kan vi godt være uenige om. Men er vi ikke utroligt hurtige til at affeje "bistandsklienternes" situation med en teknisk diskussion, der forbliver på et regneark - og hvor hurtige er vi ikke til at sige, at reel fattigdom ikke eksisterer - så der reelt ikke er noget problem. De hjemløse kan jo bare henvende sig til kommunen og få styr på deres liv.

Den, der mangler ressourcer

Mærk efter og tænk over, hvordan din holdning er over for dem, der ikke har de samme ressourcer som dig selv. Folk i kirken, der kæmper med mentale problemer, eller megen sygdom eller er i ægteskabelige problemer. Er din første reaktion at tænke: Jamen, han

har da også altid været svagelig og han burde dyrke noget motion og spise mere sund kost. Så ville han ikke have alle de problemer. Eller: Hvis hun nu læste lidt mere i Bibelen, så kunne hun nok få større tillid til Jesus og han kunne hjælpe hende med depressionen. Eller vælder barmhjertigheden op i os, så vi ønsker at hjælpe konkret?

"Den kristne viser barmhjertighed, fordi han er blevet mødt med barmhjertighed"

Den, der falder

Og hvad med den kristne, som falder i synd - der kæmper med forskellige ting i sit liv, som han eller hun ikke kan få bugt med. Her er der nok en tendens til, at vi kristne skjuler os for hinanden.

Er der barmhjertighed at finde, hvis jeg indrømmer mine fejl og mangler og synder? En kristen gør jo ikke det og det. Eller også har vi en tendens til at se ned på andre, der falder eller ikke har formået at trække på de samme åndelige ressourcer som vi selv.

Selvtilfredsheden og selvretfærdigheden lurer altid - især hos dem, der har nemt ved selvdisciplin, eller føler sig meget "åndelige". Det kan være sandt og rigtigt nok: Hvis bare den og den kunne tage sig sammen osv.

Britten John Bradford var under reformationen i det 16. århundrede fængslet i Tower of London for sin tro - han så en dag nogle kriminelle blive ført hen for at blive henrettet, og sagde noget, der senere er blevet en meget kendt sætning: "There, but for the grace of God, go John Bradford". Der går John Bradford, var det ikke for Guds nåde.

Paulus kaldte sig selv den største af alle syndere:

"For Kristus Jesus kom til verden for at frelse syndere, og af dem er jeg den største. Men netop derfor fandt jeg barmhjertighed, for at jeg kunne være den første, Kristus Jesus viste hele sin langmodighed på, til eksempel for dem, der skal komme til tro på ham og få evigt liv". 1. Tim. 1:15.

Vi protesterer, for nøgternt set, så passer det jo ikke, tænker vi.

Paulus var måske mere end nogen anden en kristen efter Guds hjerte - hans missionsiver og kærlighed over for de kristne brødre og søstre og hans ivrige forsvar for evangeliets sandheder kan ingen sætte nogen finger på.

Alligevel denne indrømmelse: Der går Paulus, var det ikke for Guds nåde. Ja,

Guds barmhjertighed lige nu er det, der afholder mig fra bare selvsk at rage til mig og kun tænke på mig selv. Når jeg ser dybt i mig selv, så ser jeg synden, selvisheden, kærligheden til mig selv osv. Sådan så Paulus på sig selv - i forholdet til Gud. Jo tættere på en hellig Gud han kom, jo mere af sin egen utilstrækkelighed måtte han erkende. Det afholdt ham fra at blive selvretfærdig.

Det må også afholde os fra at blive farisæiske og fordømmende over for andre kristne, der dyrker deres tro på en anden måde end vi selv gør. Som har andre traditioner og tilgang til kristenlivet end os. I mange ting kan vi måske reagere heftigt, hvor vi glemmer selve sagen - det vi kan enes om og samles om. At mødes i "barmhjertighed" og "bære over med hinanden" er vigtigt her.

Det er ikke ensbetydende med at synd og alvorlige teologiske uenigheder bare skal ignoreres iblandt os med et overbærende og omfavnende hjerte. Kirketugt og et forsvar for grundlæggende kristne trossandheder og kristen etik, det betød meget for Paulus. Der var ting han ikke kunne give køb på - ting, han måtte tale imod, der var mennesker, han holdt sig væk fra, som han mente kun var ude på at ødelægge det kristne fællesskab.

Det lyder måske ikke særlig "barmhjertigt" - men det er det ikke desto mindre. At italesætte synd kan ske i dyb barmhjertighed mod et andet menneske, som man ser er ved at drive bort, som ødelægger sit liv og kaster smuds på den kristne tro og det han bekender.

Det betyder ikke, at vor barmhjertighed mod et sådant menneske ophører, men blot at der er rammer, som Gud har sat for fællesskabet og for at bevare evangeliet "rent".

Behov for barmhjertighed

- Er man barmhjertig, så vil man blive vist barmhjertighed, siger Jesus. Det virker her som om, at vejen til frelse går via vor egen evne til at vise barmhjertighed mod andre. At det først er der, hvor Jesus tilbyder sin tilgivelse. Det vil dog gå imod mange skriftsteder, som netop lærer frelse ved troen alene. Jeg tror mere, at Jesus grundlæggende i saligprisningerne giver en karakteristik af den kristne. Sådan er en kristens karakter og levevis. Han er barmhjertig. Det er utænkeligt, at den barmhjertighed, som Jesus har vist mod en kristen ikke får en virkning i den troendes hjerte. Lukker han sit hjerte for andre, så lever han jo som en selvmodsigelse.

- Den kristne viser barmhjertighed, fordi han er blevet mødt med barmhjertighed - og han viser barmhjertighed fordi han har behov for barmhjertighed. Hvis man ikke er barmhjertig vil man nok være så uvidende om sin egen situation, at man ikke mener, at man selv har behov for barmhjertighed. Man kan ikke forestille sig selv ynkelig og elendig, hvordan skal Gud så være barmhjertig mod ham?

Sådan forklarer D. A. Carson det i sin kommentar til Bjergprædiken.

Paulus beskriver det på denne måde: "Ifør jer da, som Guds udvalgte...inderlig barmhjertighed....Bær over med hinanden...Som Herren tilgav jer, skal I også gøre". Kol. 3:12-13.

Løftet i denne saligprisning rækker helt ind i evigheden og foran Guds trone, hvor vi vil opleve en barmhjertig Jesus, der rækker sine hænder ud mod os og byder os velkomne. Her vil løftet finde sin opfyldelse - her vil den kristne "møde barmhjertighed".

Vi lever i en verden, som “lover langt mere end den kan holde”, og hvor forventningspresset er stort. Måske skulle vi sige, at “vi har levet i en verden med et stort forventningspres”.

De sidste tre, fire år er mange “bobler” bristet, og lige nu er det svært at få øje på nogen lys tro på fremtiden. Måske er vi på vej over i den modsatte grøft og ser alt for mørkt på fremtiden.

Hvordan det så kommer til at gå, er der meget få, som kan have nogen viden om. De hidtil brugte fremskrivningsprogrammer, eller “krystalkugler”, har vist sig at være nærmest ubrugelige. Alligevel er der politikere, som frejdigt lover os, at indretter vi samfundet sådan og sådan, vil vi alle opleve fremgang og velstand.

Det tager tid at omstille sig fra en situation til en anden, især når det er levevilkårene, det handler om. Mange lærer det kun på den hårde måde, om de i det hele taget lærer det. Og let er det ikke, når man fra barnsben af er blevet opflasket med, hvor vidunderlig en person man er, hvor meget potentiale man rummer, og stort set altid har fået alle sine ønsker og luner opfyldt, hvor “verden er kommet til en” snarere end omvendt.

Det narcissistiske træk ligger dybt i os allesammen, det hører med til vor natur som syndere, og i de seneste årtier er der ligefrem blevet kælet for det. Med sådan en “åndelig” bagage er det svært at

Af Louis Nielsen

indstille sig på, at pengene bliver færre, mulighederne færre, konkurrencen hårdere, og at nogle måske ligefrem presses ind i en kamp for overlevelse.

Under forventningspresset i sidste halvdel af halvfemserne og nullerne har realitetssansen og erkendelsen af ens begrænsninger lidt skade. I sin umådelige selvovervurdering er der næsten ikke den ting, man ikke har troet sig at kunne mestre og heller ikke den ting, man ikke har forventet sig af livet.

Den optimisme har nu fået et grundskud. Men det tager lang tid, før det virkelig går op for folk, hvad der er sket og er ved at ske.

Som kristne er vi ikke immune over for det, som sker i samfundet og med mennesker omkring os. Langtfra. Også vi har redet med på bølgen. Og vores kirkelige kultur og vores opfattelse af, hvordan tingene skal være og livet skal være, har fulgt den verdslige udvikling. Her har vi en af grundene til, at kirken har mistet sin troværdighed, og kristenlivet sin kraft og sin attraktion.

For stor forventning til Gud?

Men kan vi da have for store forventninger til Gud? Kan vi overhovedet forestille os, at vort forhold til ham kan

blive intimt nok? Bare at stille sådanne spørgsmål træder uden tvivl mange oprigtige kristne over tærne. Spørgsmål som disse kan ikke besvares med et lige-fremt ja eller nej.

“Forvent dig store ting af Gud” opfordres vi ofte til, og mange taler også om, hvordan Gud underfuldt har opfyldt alle deres forventninger. Og hvem er vi, at vi skulle betvivle det?

“Jeg så Jesus”, “Gud kom til mig” og “Gud sagde til mig” eller “Gud viste mig” er også udsagn, som høres ofte blandt kristne. Uden uro synger vi:

*“Ved hans fødder hver dag,
med hans kraft i hvert slag,
ingen flod, hvor ej troen slår bro;
med hans mildhed i sind,
med hans smil på vor kind;
-aldrig frygte, men lyde og tro!”*

Det er altså sammen så rigtigt, så rigtigt, og det har Bibelen med sig, og så alligevel.

Forventninger kan være så mange ting. Forventninger er ofte tæt forbundet med løfter, håb, tro og kærlighed.

Vi fødes ind i verden - og til at begynde med nok mere med vore forældres og omgivelser forventninger end vores egne, men selvom det for en babys vedkommende er ubevidst, har den også en forventning grænsende til en ret til, at der er nogen til at tage sig af den; er der ikke det, dør babyen.

Næppe noget syn er så hjerteskræende som små børn, der dør af mangel på basale livsbetingelser. Selv den umælende skabning, siger Bibelen, har en forventning til Gud, at han sørger for, at den kan opretholde livet.

Når der er krig, hungersnød og andre naturkatastrofer, bryder dette netværk af livsopretholdelse sammen. Og så dør mennesker i tusindtal. Til dagligt synes det at være meget langt borte fra os.

Men Bibelen fortæller os om mennesker, som har været igennem det, og på Bibelens blade ser vi deres tårer og drages ind i deres sorger og fortvivlelse.

For Bibelen er det også et stort problem, at sådanne ting sker. For de burde jo ikke kunne ske, men sker alligevel. Så kan man jo af dem udlede, at Gud er en fjern Gud, som ikke er særlig interesseret i menneskers skæbne, at han måske ligefrem er en ond eller magtesløs Gud, at han slet ikke er til.

Det er da også tanker som disse, som

strejfer mennesker, måske også slår rod, også i Bibelen. Et andet svar er, at verden ikke er i den beskaffenhed, Gud skabte den med, at noget fremmed, destruktivt og ondt har sneget sig ind i verden, at verden, dens folk og dens kræfter er i oprør mod Gud, og at død og kaos derfor er til stede i verden side om side med Guds skaberkraft, forsyn og orden.

Vi vil nok altid på denne side evigheden blive svar skyldig på det spørgsmål. Men skal vi tro Bibelen, så nødes vi til at erkende, at sådan er tingenes tilstand til Jesus kommer igen.

Forskellige løfter

Guds forsyn og nåde er ikke rettigheder, vi har, men nådeløfter, som han i godhed har givet os. Løfter som han også holder fast ved og ikke svigter. Men så må vi også have på det rene, hvad Gud har lovet og lovet generelt og uden undtagelse, og hvad der er mere individuelle løfter givet i en bestemt situation og med henblik på en bestemt situation.

Bibelen forsikrer os om, at Gud er god, at "han er lys, og at der slet intet mørke er i ham", at han "ikke kan lyve", at hans ord og løfter står til troende.

Han har lovet, at han aldrig vil slippe os og aldrig forlade os. Men det hindrer ikke, at vi godt kan have fornemmelsen af at være forladt, godt kan opleve ikke at få svar på vore bønner, godt kan opleve, at Gud er tavs.

Troens verden er den usynlige verden.

Nogen gange får vi givet syn af den usynlige verden, men andre gange får vi ikke noget syn, men må tro, at den usynlige verden er der, og at Gud i den arbejder på vor sag og hører vore bønner og sukken efter ham. At Han virker og gør alt efter sin viljes behag, og at den vilje er både god og fuldkommen og arbejder til vort evige vel.

Gud fortæller os i sit ord, at han har omsorg for os ned til de allermindste detaljer i vort liv. Han ser vore tårer og gemmer dem, han har tal på alle vore klagesukke, han tæller vore hovedhår, han har omsorg for, at vi har både noget at spise og noget at klæde os i.

Og Bibelen synes også at sige, at det gælder altid og ufravigeligt, måske lige med undtagelse af de situationer, vi beskrev før, hvor verden bryder sammen og det synes som om, at dommedag er kommet og der er åbnet for vredens

sluser.

Men også i de situationer er Herren stadig "en tilflugt, et skjold og et værn for den, som søger sin tilflugt hos ham" og for os, som tror på Jesus og hans opstandelse, er der lovet en evig kompensation i Himmelen, "en evig trøst", en "evig vægt af herlighed".

Jeg har ret til det

Vore forventninger til Gud, til de løfter han vel og mærke selv har givet os, vil således aldrig blive skuffet, men vil blive opfyldt "i herlighed i Kristus Jesus". Det gælder først og fremmest løftet om evigt liv for enhver, som "har Sønnen".

Men mange andre forventninger, som vi selv har skabt os, eller som andre har vakt hos os, vil stå uopfyldte hen og dermed skuffe.

Problemet er, at det, jeg "har ret til" er kommet til at fylde så meget i vor bevidsthed, ikke mindst de sidste årtier. Vi modtager ikke længere nogen ydelse, som en udstrakt hånd, som rækkes os, som en gave, som vi skylder nogen tak for, hverken Gud eller mennesker.

"Tak" og taknemmelighed er forsvundet fra vor livssfære. Vi har ret til det, og vi gør krav på det, og føler os dybt personligt forurettet, hvis vi ikke får det her og nu og omgående.

Den adfærd, som vi ser i samfundet, overfører vi også nemt til andre mennesker og til, hvordan vi forholder os til Gud. Ikke underligt da, at vi skuffes, og endda bliver bitre og føler os forurettede.

For høje tanker om os selv

Mange af vore bristede forventninger skyldes også, at vi har alt for høje tanker om os selv. Bibelen advarer os imod at have disse illusioner om os selv, om hvilke vidunderlige mennesker vi er, om hvor fantastiske evner vi har og om det indtryk vi efterlader, hvor vi end viser os. Den advarer os også imod at se sådan op til mennesker, at de ligefrem bliver en gud for os.

Et sundt tillidsfuldt selvværd er godt at have, men også det er en gave fra Gud og en gave fra de mennesker, som har formet det hos og givet os grund til både at føle os elskede og værdsatte. Så heller ikke det er noget, som vi kan tage af os selv eller som vi udelukkende kan takke os selv for.

Men det er noget ganske andet med selvpromoveringen, selviscenesættelsen og den konstante kredsen om sig selv, som præger så mange miljøer i dag, desværre også kristne miljøer. Det gør os ret trælse for andre at omgås og forholde sig til.

Paulus advarede korintherne, da han skrev til dem og bebrejdede dem deres stolthed. "Hold jer til Skriften!", skrev han, "så I ikke bilder jer noget ind til gunst for den ene imod den anden. For hvem har givet dig nogen særstilling? Og hvad har du, som du ikke har fået givet? Og når du har fået det, hvorfor er du da stolt, som om du ikke havde fået det givet?" (1 Kor 4:6-7).

Vi kan også have ganske urealistiske forventninger til ægtefælle, børn, venner, og kirke, og så er det ikke så mærkeligt, at vi skuffes, forbitres og brænder ud. Igen er Bibelen mere realistisk, for den advarer os mod "at stole på mennesker" og gør det ikke fordi den er misantropisk anlagt, men fordi "mennesker kun er støv", og "forgår".

Bibelen advarer os også mod at afgive for store løfter. "Lad dine ord være få"; "vær ikke for hastig til at aflægge Gud løfter", "lad jeres 'ja' være et ja, og jeres 'nej' være et nej; hvad der er ud over det er af det onde", sagde Jesus.

Fulgte vi disse gode råd, ville vi se færre skilsmisser, mindre kiv mellem børn og forældre, mindre disharmoni mellem venner, færre klager over kirke og menighed. Vi ville også komme vores egen støvnatur i hu, vores forgængelighed, vores begrænsethed og magtesløshed og med taknemmelighed vil vi huske, hvor overbærende, udholdende, tålmodig og tilgivende vores Himmelske Far er overfor os; hvem er så vi, at vi ikke skulle udstrække et mindstemål af samme til andre?

Når det gælder kirken må vi desværre med skam erkende, at vi kan reklamere med, hvor god en kirke vi er, og hvor mange gode og spændende oplevelser, vi har at tilbyde. Men ikke så sjældent oplever mennesker, at der bag disse gyldne løfter er lige så lidt dækning som der er bag reklamer generelt.

Det er farligt for kirken og dens troværdighed, når den åbner alt for meget for markedet og kommer til at ligne markedet alt for meget. Succes vil vi alle gerne have, men succes er langt fra det samme som at være vellykket, have

fred, bære frugt, være velsignet og være til velsignelse, for slet ikke at tale om at være til pris og herlighed for Gud og for hans nåde i Jesus Kristus. Er det efterhånden ikke blevet tid til, at vi vendte tilbage til disse bibelske termer for, hvad der er autentisk kristent liv, og det, som Helligånden inspirerer, opretholder og sanktionerer?

Rigtige forventninger til Gud

Nu har jeg brugt det meste af denne artikel til at gøre op med en masse af vore falske forventninger til livet. Vil det ikke være godt nu at slutte af med og runde af med noget positivt, med de forventninger, som har deres oprindelse i Gud, i det Han er, i det Han har gjort og i det Han har lovet og stillet os i forventning? Om de forventninger hedder det i Skriften, at "ingen som stoler på ham" nogensinde skal blive til skamme".

Når Gud f.eks. lover det evige liv til enhver, som tror Sønnen og har Sønnen, er det et løfte, som står urokket fast. Gud selv står inde for det og sætter sin egen troværdighed som Gud ind på det.

Det samme gælder løfter og udsagn som, at "der nu ingen fordømmelse er for den, som er i Kristus Jesus". Kristus har taget fordømmelsen på sig; den vil derfor aldrig kunne ramme os. Jesus siger det selv: "Den, som hører mit ord og tror Ham, som sendte mig, har evigt liv og kommer ikke for dommen, men er gået over fra døden til livet".

Og sådan er det med alle Guds løfter, som gælder frelsen. "Ingen, som tror på Ham skal blive til skamme. Der er ingen forskel på jøder og grækere; alle har den samme Herre, rig nok for alle, som påkalder Ham, for "enhver, som påkalder Herrens navn, skal frelses". "Han kan helt og fuldt frelse dem, som kommer til Gud ved Ham, fordi Han altid lever og vil gå i forbøn for dem".

Guddommen har også lovet at være med Guds folk og med den enkelte i folket, lovet aldrig at svigte det, forlade det, forkaste det og at ville bønheøre det, når som helst det kalder på Ham.

Det kan synes som en sandhed med modifikationer snarere end som en absolut sandhed, men er nok snarere det sidste end det første. Vel er der situationer både i Guds folks liv (Israel i Det Gamle Testamente, kirken i Det Nye), hvor folket kan føle sig svigtet af Gud, hvor

Gud "skjuler sit ansigt", "viger" og ikke er der mere, hvor Han "overlader dem til sig selv".

Men denne opgivelse af folket er aldrig absolut, for Gud er en Gud, som "kommer sin pagt i hu" og som aldrig "fortryder sine nådeløfter". Derfor, selv i de situationer, hvor folket har været i forladthedens situation, har Guds ører været åbent for deres skrig. Deres bøn har på en eller anden måde trængt sig frem til Gud, og rørt ved hans hjerte. Omvendelsens mulighed er ikke en ret vi har, men en nåde Gud viser; og det er svært et tænke sig nogen situation, hvor et menneske, som i sandhed har vendt sig til Gud i anger og omvendelse, ikke er blevet modtaget hos Gud.

Besvarelse af bøn

Også når det gælder bøn stiller Bibelen os i forventning, at vi kan forvente os alt godt af Gud. Men trods, at løftet om konstant bønheørelse er et af Bibelens mest sikre løfter til os, er det langtfra altid, at vi oplever det sådan.

Jesus opfordrede os til at bede og sagde også, at "den, som beder, han får". Han opmuntrede også sine disciple til at bede i hans navn og føjede til, at alt, hvad de sådan bad om i hans navn, ville Faderen give dem. Paulus opmuntrede også sine venner i Filippi til at bringe alle deres ønsker frem for Gud i bøn og fortalte dem, at "så ville Guds fred, som overgår al forstand, bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus".

Han siger ikke, at de altid ville få opfyldt lige det, de bad om, men at de ville komme til at opleve Guds fred, og omskriver vi hans ord, er det næsten som om, at han siger, at Guds fred er den bedste gave. Senere i samme kapitel af brevet takker han filipperne for deres gavmildhed mod ham, og han velsigner dem med en forvisning om, at "Gud fuldt ud vil give dem alt, hvad de har brug for, af sin rigdom på herlighed i Kristus Jesus".

"Alt, hvad I har brug for" og "af sin rigdom på herlighed i Kristus Jesus" er to sætninger, som skal holdes sammen. "Gud virker", siger Paulus andetsteds "langt ud over, hvad vi beder om og forstår, i kirken og i Kristus Jesus i alle slægtled i evighedernes evighed".

I synet af det syvende segl i Johannes' Åbenbaring (kapitel 8) får vi et indtryk

af den alvor, hvormed Himlen modtager og besvarer "alle de helliges bønner".

Det er en dimension af bøn, særlig menighedens samlede bøn, som vi alt for sjældent er opmærksom på. Bøn knytter Himmel og jord sammen. Jesus peger på samme, når Han i sin afskedstale til sine disciple igen og igen vender tilbage til bønne, bønne i Hans navn.

Bøn forbinder os også med det kommende Guds rige; Guds rige kommer os nær og bliver håndgribeligt og virkeligt, når vi beder. Vores bønner får et svar ikke alene i det nærværende og øjeblikkelige, men også i det kommende, ofte måske mest i det kommende. "Guds rigdom i Kristus" er vi allerede velsignet med (Ef 1:3 ff.), men mere endnu er den noget, vi har til gode.

Også løftet om, at Gud vil se nåderigt til os, handle faderligt mod os, tilgive os vor synd og støtte os med sin Ånd hører med til hans evige og ubrydelige løfter, knyttet til den nye pagt, som er forjættet i Det Gamle Testamente og opfyldt, bekræftet og for altid gjort gyldig i Kristus og hans død for os på korset.

Det løfte trækker igen andre løfter med sig, løfter vedrørende børn og børnebørn, de helliges familie og slægt.

Når vi som kirke og som individuelle kristne nærmest har det som et credo (en trosbekendelse), at "Trofast er Gud", så lyder der i denne bekendelse at "ja og Amen" fra os til alle Guds løfter, et ja og Amen, som allerede har lydt i Kristus og Guds gerning i Ham, og alt sammen "til Guds ære". Således æres Gud "i Kristus og i kirken, gennem alle slægterne".

Må det Amen til Gud også lyde stærkt og vedvarende i hver enkelt af os og i alle Guds kirker på jord.

Forventninger kan være så mange og så forskellige og er ofte "kun" vore egne drømme, og ofte dikteret af forfængelighed og egoisme; de både kan og vil briste. Men de forventninger (håb), som er knyttet til Gud, til hans frelsesforsæt og til det, som han har forjættet og sagt, de vil ikke alene bestå i dette liv, men bære ud over død og grav og ind i Guds evige lys og herlighed. Det oplever vi ofte på den hårde måde som "håb, der dør hernede", men gennem evangeliet og det evige håb, evangeliet giver os, kan vi fuldende verslinjen og synge ": "Og for hvert håb, der dør hernede, får jeg et håb i Himlen mer".

C. S. Lewis' stedsøn har skrevet et hjertevarmt portræt af den kristne forfatter bag Narnia-bøgerne. Den kan varmt anbefales.

Skal man have en "rigtig" biografi om forfatteren C. S. Lewis, hans liv, forfatterskab og tanker - så er det stadig George Sayers "Jack", man skal læse - hvilket Douglas Gresham da også i forordet anerkender.

Men Greshams bog udmærker sig på andre måder - han beskriver nemlig indgående hverdagsmennesket C. S. Lewis. Der er sat skarpt på hjemmemennesket Lewis og livet på "The Kilns", hvor han boede det meste af sit liv.

Har man for sit indre blik den C. S. Lewis, der blev portrætteret i filmen "The Shadowlands", så kan man få det korrigeret af "Jacks liv". Filmen fremstiller en mand, der levede et isoleret professorliv afskåret fra almindelige menneskers hverdag - en, der skrev bogen "The Problem of Pain" som en teoretisk afhandling uden egen personlig erfaring. Og som først ved Joy Greshams ankomst blev vakt til live så at sige.

Det er ikke sandt. Lewis mødte hele sit liv igennem megen modgang og smerte. Først som svigtet barn, senere blev han såret under Første Verdenskrig, hvilket satte afgørende spor i hans sind - han vågnede ofte med mareridt. Han lovede en af sine bedste venner, at han ville tage sig af hans mor, hvis vennen døde i krigen - og vennen døde og Lewis holdt, hvad han lovede. Hans forhold til Mrs. Moore virkede mærkeligt, hvilket Douglas Gresham indrømmer - men selvom hun i mange år var en sand pestilens og ekstremt krævende og humørsyg, så hjalp Lewis hende så godt han kunne med de daglige sysler og gøremål på The Kilns, hvor de boede sammen med hans broder. Udover det, var der konstant økonomiske problemer, hans helbred svigtede, og hans broder Warnie blev mere og mere alkoholiseret og krævede også opmærksomhed.

Trofast i det små og store

Det gode ved bogen er dens evangeliske hjerte, hvis man kan sige det sådan. Douglas Gresham er god til at fremhæve,

at netop C. S. Lewis tro på Jesus var det, der gjorde at han foretog de valg som han gjorde. På sin vis var hans hverdag ikke højdramatisk, men gennem hver dag at tage sig af dem, der stod ham nær, at vise overbærenhed, gæstfrihed og hjælpsomhed, så modnedes hans kristne karakter. Og det var også igennem den ofte krævende hverdag med mange uselviske ofre, der gjorde ham i stand til at skrive bøger som "The Problem of Pain" og skrive sådan, at folk kunne læse ham uden at have en højere universitetsgrad i teologi.

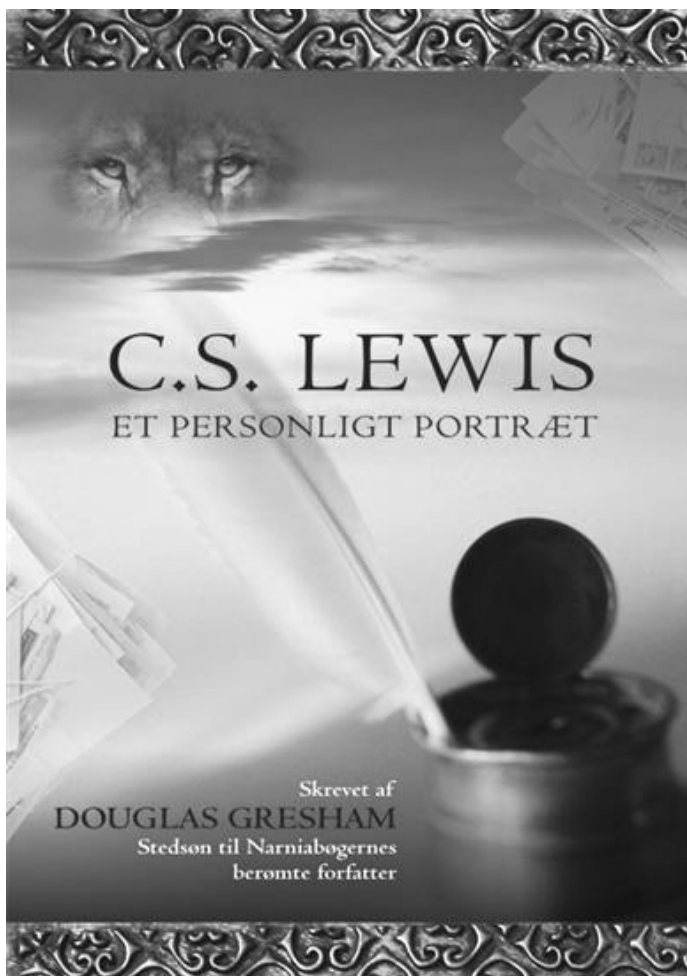
Det er i disse små hverdagsagtige ting, at vor tro virkelig bliver udfordret og hvor vi kan vise en kristen karakter. Vi kan tænke høje tanker om et glørværdigt missionærliv eller om at være den store prædikant, men for 99 pct. af os, så handler det om, hvad vi gør - eller Lewis gør - når Mrs. Moore skal have hjælp med at skrælle kartofler, og den store forfatter sidder med skrivelysten intakt og er ved at lægge sidste hånd på mesterværket,

at ord som "ifør jer inderlig barmhjertighed, godhed, ydmyghed, mildhed, tålmodighed." står sin prøve. Så rejser Lewis sig op og bruger resten af eftermiddagen på at hjælpe den lunefulde Mrs. Moore. Også selvom det sagtens kunne gøres senere eller af en anden.

Det er også herligt at læse om forfatter-fællesskabet The Inklings, der mødtes på en pub en eller to gange om ugen og læste op af deres værker og kritiserede hinandens litterære bestræbelser. Og selvfølgelig er der hele den sidste del af hans liv med Joy, som han blev gift med og i Guds barmhjertighed fik lov at dele nogle få dyrebare år sammen med. Douglas Gresham beskriver flere mirakler og bønnesvar, der viser hvor dyb Lewis' tro var.

I det hele taget er det tydeligt, hvor dyb en respekt og kærlighed Douglas Gresham har til C. S. Lewis - den stråler igennem på hver side. Vi kan finde megen inspiration i hans liv og tro.

Carsten Thomsen

verden

i johannes-evangeliet (3)

Johannes kap. 15

Af Louis Nielsen

Johannes 15 er det kapitel i Jesu afskedstale til sine disciple, hvor han taler om sig selv som "det sande vintræ". Det er iøvrigt også sidste gang, Jesus introducerer sig selv med de meget sigende og meget betydningsfulde ord "Jeg er".

Vinranken som symbol, billede og metafor var almindelig udbredt i oldtiden, men vi behøver ikke søge andre steder end i Det Gamle Testamente, hvor vinranken er et almindeligt kendt og almindelig brugt symbol på Israel. Israel var den vinranke, Gud selv havde plantet og af hvilken han forventede og kunne forvente frugt. Israel sammenlignes også med en vingård, som Gud har lagt megen omhu og møje i både at oprette og vedligeholde, men til ingen nytte. (Esajas 5).

Når Jesus siger om sig selv "Jeg er det sande vintræ", så siger han i virkeligheden: "Jeg er det sande Israel", det Israel skulle have været, men aldrig blev. Jesus identificerer sig med Israel, og han repræsenterer Israel, Guds folk.

Jesus har tidligere kaldt sig for "Den Gode Hyrde", og han har talt om "mine

får", og om "fårefolden", om "de andre får" og om "den ene hjord og den ene hyrde" (Joh.10). Af både lignelsen, eller måske rettere metaforen, om Hyrden og den ene hjord og lignelsen eller metaforen om vintræet fremgår det, at Jesus stiller sig i spidsen for et folk, og at der er et folk, og der vil komme et folk, hvis tilblivelse, væren og hele begrundelse er i ham, i den han er og i det, han har gjort. "Kirken" (den ene hjord) er endnu fremtid, men en fremtid, som straks efter Jesu død, opstandelse, himmelfart og Helligåndens komme vil blive virkeliggjort.

Men samtidig har kirken også sin rod i Det Gamle Testamente, i patriarkfortællingen og den videre frelseshistorie, i Israel, Guds pagtsfolk. Israel og kirken har uden at erstatte og overlapse hinanden mange åndelige lighedspunkter og mange ting tilfælles; begge har de en fælles rod, Jesus Kristus (Romerbrevet 11), begge vil de, omend adskilte nu, i Guds evige rige smelte sammen og blive det ene folk, være sammen i Det nye Jeru-

salem, byen uden tempel, hvor "Herren, Gud den Almægtige og Lammet er dens tempel" (Åb 21:22).

Kristi liv pulserer i os

Jesus er vintræet, vinstokken; vi, alle som bekender ham og hører ham til, er grenene. Vi er det ikke i kraft af fødsel og natur, men i kraft af udvælgelse, i kraft af nåde. Vi er "podet ind i vintræet", ind i Kristus; hans liv pulserer i os, vi er "sat" som grene på Ham det sande vintræ", sat med det formål, at vi skal kende hans liv, kende og dele hans glæde, opleve svar på vor bøn og bære frugt, megen frugt, så Faderen kan æres også gennem os, som han altid er og altid har været gennem Sønnen.

Det er dybe, åndelige sandheder, Jesus taler om. Det er ikke vidtløftigheder eller blot og bar poesi, men virkelighed og sandhed. Sådan er den sande kristnes forhold til Jesus, så afhængigt af Jesus, at uden for ham visner alt, dør alt, samles sammen og brændes. Sådan er det i relationen den enkelte og Jesus, sådan er det

i relationen kirken og Jesus.

Gud, Faderen, vingårdsmanden har omsorg for denne vinstok, dette vintræ. Han renser det, passer det, plejer det, sikrer, at dets skud altid har det største potentiale til at sætte frugt, og det megen frugt. Den enkelte gren er ikke på vintræet udelukkende for sin egen skyld, men i allerhøjeste grad også for de andre grenes skyld, for at træet skal bære frugt. (se Kol 1:5-6). "Kristus" kan i paulinsk terminologi i visse tilfælde både stå for Herren Jesus Kristus personligt og for Kirken; han taler om kirken som "Kristi Legeme", hvor Herren er "hovedet" og vi kristne "lemmerne".

Og med sin tale om sig selv som "vintræet" og sine disciple som grenene udtrykker Herren den samme nærhed og den samme forbundethed. Kristen kan man ikke være uden denne livsforbindelse med Jesus, men kristen kan man dårlig nok heller være uden forbindelsen med de andre grene. Det fællesskab med Faderen og Sønnen, som vi er kaldet til gennem Livets Ord, er et inkluderende og medinddragende fællesskab, et fællesskab også med hinanden (1 Joh 1:1-4). Det er nok værd at skrive sig bag øre i en individualistisk tid som vores, hvor alt for mange "kristne" afskriver kirken, samtidig med, at de gerne vil holde fast ved kristennavnet.

Som individuelle kristne og som kirke må vi regne med at være udsat for vingårdsmandens beskæring. Træet får ikke lov til at udvikle sig på må og få. Det vil blive beskåret og renset, og grene, som på en eller anden måde ikke viser sig at høre hjemme på træet, vil blive fjernet, og grene, som bærer frugt vil blive renset, så de bærer endnu mere frugt.

"Lidelsernes vej" var den vej, Jesus måtte vandre; lidelser synes også at være en uundgåelig del af den proces, både kirken og den enkelte af os må igennem, for at Guds vilje og mål med os kan nås. "Hvor er den søn, som ikke tugtes af sin far? står der i Heb 12:7, og det fortsætter:

"Hvis I lades uden den opdragelse, som er alles lod, så er I uægte børn og ikke sønner Gud tugter os til vort bedste, for at vi skal få del i hans hellighed. Al opdragelse vækker rigtignok snarere ubehag end glæde, mens den står på, men bagefter bliver frugten fred og retfærdighed for dem, der har gennemgået den" (vers 10 og 11).

"Vi er "podet ind i vintræet", ind i Kristus; hans liv pulserer i os, vi er "sat" som grene på Ham - sat med det formål, at vi skal kende og dele hans glæde, opleve svar på vor bøn og bære megen frugt"

At blive i Kristus

Det at blive i Kristus og blive ved hans ord er nøgleord i denne Herrens tale om vintræet og grenene. Grenen har ikke liv, uden at den er og bliver i vintræet. Skilt fra ham, fra Herren, fra træet kan vi intet gøre; kun ved at være og blive i Ham bærer vi frugt. Kun ved Ham og i hans navn er vor bøn hørt, men så er der heller ingen grænser for, hvor meget den er hørt, og hvor meget Faderen vil give os. Men der er ikke tale om en trylleformular, men om den dybe åndelige sandhed, at når vi er i Kristus og er os bevidst hvor meget vi er i ham, og hvor meget vort liv som disciple er betinget af ham, så vil det også være Ham som gennem sin Ånd lever sit liv i os og beder gennem os.

Fra vers 9 og til vers 17 forlader Herren metaforen om vintræet og ligesom uddyber yderligere, hvad metaforen eller lignelsen indebærer. Det at være i ham og blive i ham er stadig det centrale og afgørende. "Bliv i min kærlighed", siger Jesus, og når han taler om Guds kærlighed, er den altid sat i forbindelse med den kærlighed, Faderen har til Ham, Sønnen, og Sønnen har til Faderen.

Sønnen viste sin kærlighed til Faderen ved at han adlød Faderen, gjorde hans vilje, herliggjorde ham og altid søgte at ære ham. Faderen viser sin kærlighed til Sønnen ved at ære ham, ved at have behag i ham, ved at lade ham være fokus for sin glæde og stolthed, ved at drage og kalde mennesker til ham, og ved at lade ham give evigt liv til alle dem, som Faderen har givet ham. Sønnen gør kun det, han har set Faderen gøre; siger kun det, han har hørt hos Faderen. Faderen og Sønnen er et.

Lydighed - men ikke et åg

Lydighed, det at holde Jesu bud, er et såre vigtigt led i discipellivet, men lydighed er ikke tænkt som et åg, der lægges ned over os, ej heller som en spændetroje som gør vore bevægelser ufri. Jesus ønsker vor lydighed, fordi lydigheden har så meget at give os, for kun ved at være lydige kan vi opleve hans glæde, glæden i Gud hans Faders kærlighed, som han oplevede ved at være lydig. Jesus skildres i Skriften og skildres med rette, som "en sorgens mand", men han skildres også som fuld af glæde som f.eks. i Luk 10:21 ff (Matt 11:25 ff); "for den glædes skyld, som ventede ham", siger Heb 12:2, udholdt han korset uden at ænse dets skam".

Jesus går nu så langt i den åbenhed og tillid, han viser apostlene, at han kalder dem "venner", og han begrundes "venskabet" dels i hans kærlighed til dem, hvori han sætter livet til for dem, dels i den grad af fortrolighed, hvormed han har åbenbaret dem alt, hvad han havde hørt af Faderen.

De kan langtfra bære det altsammen nu, men Jesus har ikke des mindre bragt det frem i det åbne. Tjenere må blindt gøre, hvad de får besked om af deres herre, og det element er heller ikke helt fremmed for Bibelens verden, end ikke i evangeliet. Men nu gør Jesus sine disciple til sine venner og ud af sin kærlighed og sit venskab med dem betror han dem sin egen inderste hemmelighed, som er selve hemmeligheden om det unikke forhold Faderen og Sønnen imellem.

Men forholdet går kun den ene vej: Han kalder dem venner (ligesom Gud iøvrigt i Det Gamle Testamente kalder Abraham sin ven og kalder Moses sin ven); de kalder ikke ham "ven". Det udelukker ikke, at vi kan kalde Jesus for

“synderes ven” eller synge: “Hvilken ven vi har i Jesus!”, men vi har ingen hjemmel til at tiltale Herren “Ven”.

Han forbliver for os “Vor Herre og vor Gud”. Det understreges iøvrigt også af, at straks efter siger Jesus: “Det er ikke jer, der har udvalgt mig, men mig der har udvalgt jer og sat jer til at gå ud og bære frugt og blive ved med at bære frugt, så Faderen kan give jer, hvad som helst I beder om i mit navn”. Jesus sender disciplene til verden, som han selv var sendt til verden, og meningen herefter, efter hans død og opstandelse er, at de skal gå ud, gå ud i verden og bære frugt ved gennem forkyndelsen af evangeliet at gøre mennesker til Jesu disciple.

Til sidst minder Jesus dem om sin befaling, den befaling, han kalder “en ny befaling” nemlig at de skal elske hinanden. Dette vers og denne befaling udgør en passende overgang til det næste, som det ligger Jesus på hjerte at fortælle disciplene, annonceringen af verdens had, som de i stor skala vil komme til at erfare efter hans bortgang. Da vil de virkelig have brug for den indbyrdes kærlighed og det indre sammenhold.

Det er vigtigt for Jesus at forberede disciplene på verdens had. Det skal ikke komme bag på dem som om, det var noget mærkelig og uventet. Ved at fortælle dem det forud dæmper Jesus også op for det frafald, som kunne komme, hvis de kommende forfølgelser og trængsler var kommet uvarslet og uventet.

Så uomgængelig tæt er forbindelsen ifølge Jesus mellem Ham og disciplene, at verden ikke kan reagere anderledes på dem, end den har reageret på Jesus.

Ved at have mødt ham, kommet til ham, taget imod ham og blevet hans er de ikke længere af verden, selv om de er i verden. Verden kan ikke kende dem som sine og derfor heller ikke kendes ved dem. For verden kender kun sine egne og elsker kun sine egne.

Verdens had til Jesus vil den undgåeligt overføre på disciplene og ikke alene på dem, men på alle senere sande efterfølgere af Jesus. Tjeneren er aldrig større end sin herre, og selvom Jesus lige har kaldt sine apostle for sine “venner” ændrer det ikke noget ved, at Han er deres Herre, og de er hans tjenere.

Har verden forfulgt Jesus (og det har

mange i verden), vil den også forfølge dem; har den taget imod Jesu ord (og det har nogle i verden), vil den også tage imod apostlenes ord.

Verdens had

I sin samtid, og medens Jesus vandrede her, kom verdens had primært fra Israel; husk “Hans egne tog ikke imod Ham”. Israels vantro kommer på en måde ikke bag på den, som er fortløbig med Det Gamle Testamente; den er endda åbenbaret i “loven”; og så alligvel er den en gåde, som både Johannes og Paulus tager op og behandler på et frelseshistorisk og teologisk plan. Guds nærvær og Guds gerninger havde været så tydelig og markant til stede i alt, hvad Jesus havde sagt og gjort, at ingen, som var oplært af Det Gamle Testamente, burde være i tvivl og heller ikke har nogen undskyldning for deres vantro og had.

Vi gør alt for at forsvare vores vantro og tvivl, ja vi gør nærmest en dyd ud af den, men set ud fra Bibelens horisont, har hverken jøder eller hedninger nogen som helst undskyldning for deres vantro. Det er Israels dilemma og nød, og det er verdens dilemma og nød, at den trods at vidnesbyrdene er så stærke, ikke vil tro. Vantro er dybt irrationel, og en gåde, og kan kun forstås i lyset af verdens had til Gud, det had, som syndefaldet har introduceret, og som kommer fra djævelen, ham, som kaldes “denne verdens gud”. “De hadede mig uden grund” siger Jesus, og gør det implicit, at had til ham også er had til Gud, til Faderen. Kun på grund af Guds trofasthed og urokkelige vilje til at frelse, til at tilgive og bære over, er der håb, men det håb er alene knyttet til Jesus og budskabet om Ham, det som disciplene, stærkt hjulpet af Helligånden skal bringe til Israel og til hele verden (vers 22-27).

Før vi forlader denne vidunderlige og vigtige tekst, gør vi vel i at reflektere over ikke alene hvad den siger os i den historiske sammenhæng, hvori Jesus talte disse ord, men også over hvad den siger os eller bør sige os i dag.

Når Jesus taler til os, som han gør her og med den afgjorthed, som er hans, så kan vi godt blive foruroledige og spørge, om det her passer på mig, og om det passer på det, vi kalder kirken, min egen

lokale kirke såvel som kirken generelt? Den samme afgjorthed genfinder vi i Første Johannes’ Brev, men her tager Johannes skridt til på evangelisk og praktisk vis at vise os vej ud af dilemmaet.

Dybt afhængige af Jesus

Teoretisk ved vi jo godt, at vi ikke kan klare os uden Jesus, og at vi er dybt afhængige af ham, men ofte gebærder vi os gennem livet, som om vi godt kan, “on my own”, som man siger. Det med lydighed er vel heller ikke vor stærkeste side; kristendommen kan til tider sidde meget løst på os. For mange kristne er deres kristendom tillige kun et lag blandt mange andre lag, de ikklæder sig. De vil gerne forbeholde sig retten til at bestemme, også over hvad de kan bruge i kristendommen, og hvad de bestemt ikke vil bruge.

Men at vi kan få lov til at leve vort kristenliv på denne tilfældige måde uden virkelig at være forbundet med Jesus og have vort liv fra Jesus synes ikke mulig med den “havebrugsrøgt”, som hersker i Guds vingård.

Så står vi i fare for at blive klippet af som en gren på træet, og så visner vi og dør vi.

Kun ved at blive i Jesus kan vi forblive en gren på træet. Det samme gælder for kirken; den er kun kirke og forbliver kun kirke ved dens relation til Jesus Kristus og til hans ord.

Afbrydes og afkortes denne relation står kirken i fare for at ophøre med at være kirke. Socialt og organisatorisk kan den udmærket fortsætte med at agere kirke og kalde sig kirke, men det er alt sammen til ingen nytte, hvis herligheden har forladt den og Kristi ord ikke mere i rigt mål bor og lyder i dens midte.

Herren talte disse ord for at styrke og opmuntre sine disciple og vise dem på vej. Det gælder også os, hans meget senere disciple. Han forklarede dem og fjernere generationer af disciple hvordan deres liv som kristne ville hænge sammen og opretholdes.

Det er selvfølgelig den primære intention bag denne tale, men indirekte tjener den også som advarsel både for den enkelte af os såvel som for kirken.

For hvad hvis ikke?

“Gud for skeptikere” af Tim Keller, oversat af Birger Petterson, Credo og Logos, 2011 - 299,95 kr.

Det er en virkelig god ting, som må hilses med stor glæde, at Credo/ Logos får oversat og udgivet på dansk nogle af de gode og solide ting, som udkommer i England og USA.

Ikke mindst denne bog af Tim Keller hilser vi velkommen. Vi har behovet den og trængt til den længe.

Tim Keller, seniorpræst ved den presbyterianske The Redeemer Church på Manhattan i New York, skrev denne bog for tre, fire år siden. Den må vel nærmest karakteriseres og klassificeres som en apologi, et forsvar og en anbefaling af den kristne tro. Og hvilket forsvar og hvilken anbefaling.

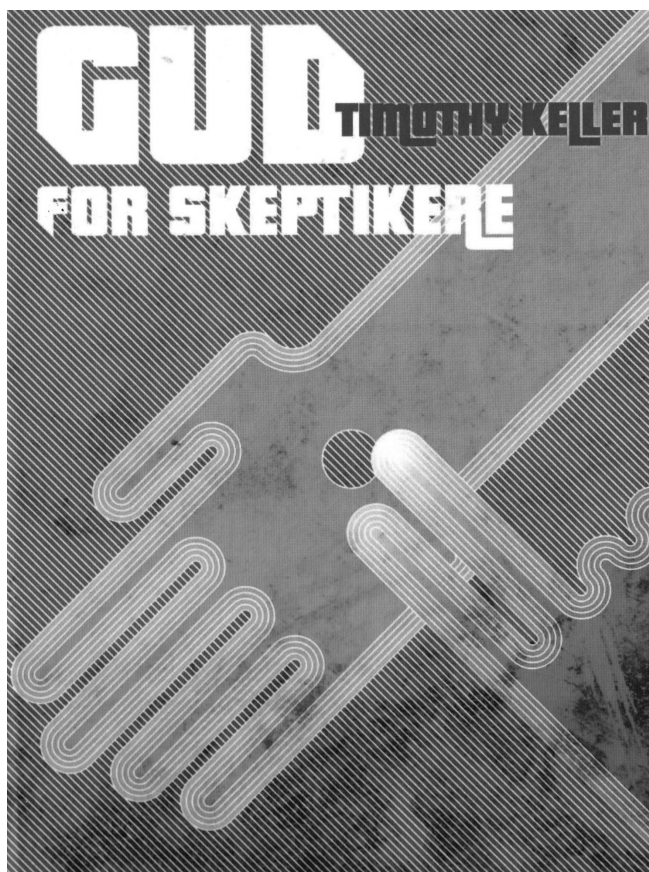
Keller begår med denne bog det kunstgreb at skrive en bog helt uden floskler, helt uden billige pointer og scoringer. Han tager sine skeptiske læsere, som er målgruppen for denne bog, helt alvorligt, lytter til dem med stor takt og tålmodighed, forstår dem, og først da kommer han med sine svar, som ikke er færdige, udenadlærte svar, men svar, som præcist svarer til de rejste indvendinger.

Han kender skeptikerne, han har mødt dem igen og igen i kirken og uden for kirken. Et gammelt ord siger: “Viis mand er god at gæste”. Tim Keller er en sådan mand, en viis mand, som vi kan lære meget af, ikke alene overfor de skeptikere, vi møder på vor vej, men også når det gælder vore egne hjerters skepsis.

Bogen er et must

Når vi først har læst Keller, forstår vi vores tro langt bedre og forstår og værdsætter, hvor godt den er underbygget. For alle, som arbejder med mennesker i vore kirker, burde bogen være et must. Vi bør alle have læst den. Men bogen er til oplysning, trosstærkelse, hjælp og velsignelse for alle kristne. Mit råd til alle vore læsere vil derfor være, se at få købt den og læst den. Den vil også være god som grundbog i studiekredse og som samtalebog venner imellem.

Den er aldeles fremragende oversat af Birger Petterson, sproget er kernedansk og flyder let og ubesværet, selv der hvor

de oprindelige sætningskonstruktioner er knudrede. Bogen bærer naturligvis præg af at være skrevet af en amerikaner for amerikanere; de fleste af bogens mange eksempler er således amerikanske, men også vores egen Søren Kierkegaard figurerer i bogen, ligesom Karen Blixen gør det. Men argumenterne mod troen er ikke anderledes på den anden side af Atlanten end på denne side. Både indvendingerne og svarene på dem er derfor også fuldt relevante for os og vores situation.

To hoveddele

Keller deler sin bog op i to hoveddele kaldet Tvivlens spring og Grunde til tro; mellem de to dele er en kort del, som han kalder Mellemspil.

I Tvivlens Spring svarer han på følgende syv ofte hørte indvendinger: 1. Der kan umuligt kun være én sand religion; 2. Hvordan kan en god Gud tillade lidelse? 3. Kristendommen er en spændetrøje; 4. Kirken har megen uretfærdighed på samvittigheden; 5. Hvordan kan en kærlig Gud lade mennesker gå fortabt? 6. Videnskaben har modbev-

ist kristendommen og 7. Man kan ikke tage Bibelen bogstaveligt.

I del 2 Grunde til tro får vi følgende kapitler: 8. Indicier for Guds eksistens; 9. Kundskaben om Gud; 10. Syndens problem; 11. Religion og Evangelium; 12. Den sande historie om korset; 13. Opstandelsens virkelighed og 14. Guds dans.

Bogen slutter med en epilog: Hvordan kommer vi videre herfra?

I alt 307 sider, og ikke en af dem er en for mange. Bogen slutter med 43 sider noter, heraf nogle temmelig udførlige.

Den er indbundet i stift bind, hvilket er en såre fornuftig foranstaltning for en arbejdsbog, som man sikkert vil vende tilbage til igen og igen.

Køb den, læs den, nyd den, overvej dens indhold for dig selv og del det med andre.

Dine svar både på dine egne spørgsmål og andres vil vinde større klarhed efter grundig læsning af denne bog. Man forstår godt, at den har været på toptilisten over mest solgte bøger i USA. Må den også vinde en stor læserskare i vort land.

Louis Nielsen

En sejrstro - men under korset

At være en spirituel person i den forstand, vi arbejder med emnet, er ikke nødvendigvis at have haft paranormale oplevelser eller at være hævet over almindelige dødelige, og det har slet ikke noget med clairvoyance eller anden okkult foretagsomhed at gøre.

I tider som vore med stor åndelig forvirring, skal vi i det hele taget overveje vort sprogbrug meget nøje, ellers bidrager vi kun til at gøre forvirringen endnu større. "Åndelig" i en nytestamentlig forstand henviser til Helligånden og er et adjektiv knyttet til Helligånden. Adjektivet "åndfuld" udtrykker ikke, hvad Det Nye Testamente mener, når det taler om "et åndeligt menneske" (1 Kor 2:15); åndfuld er man, når man har dannelse og kultur.

Et "åndeligt menneske" bedømmer tingene efter "Åndens målestok", dvs. efter Guds karakter og sind og efter Guds åbenbarede vilje. Et sådant menneske kan udmærket have haft paranormale oplevelser, men det er ikke det, som gør ham eller hende til en åndelig person. Rent faktisk kan man have haft sådanne oplevelser uden at være "åndelig". Meget af Første Korintherbrev handler om det. Det er så den tråd, vi følger i denne artikel.

Grundlæggende og afgørende har Paulus lagt kursen i de første kapitler af brevet, hvor både det frelsende budskab (evangeliet) og det kristne liv, personligt, individuelt såvel som i Guds kirke cementseres i "ordet om korset"; korset er Guds evige visdom bragt til fuldførelse, vejen og midlet til at bringe os til herlighed, dødsstødet mod menneskets hovmod og fjendtlighed, retfærdiggørelse, helliggørelse og forløsning i en og samme handling og på en og samme tid. Korset nedbryder også alle skranker og er dødsstødet mod menneskelig smålighed, partivæsen og bedreværd.

Men korintherne ville gerne videre og længere end det her. Og hvem man var og hvilke fordele man havde med sig, var for dem en meget vigtig ting. Paulus var god nok, men helt rigtig var han heller ikke. Han manglede de afgørende plusser, de afgørende anbefalinger, ja skulle man sige det lige ud, var han noget af et "misfoster". Apollos og Kefas og superapostlene stod over ham. Uimod-

sigeligt var han deres "åndelige fader", men det indgav ikke korintherne en større respekt for ham, endside en større kærlighed og hengivenhed.

Større, størst, bedst

I et betændt og "åndeligt" livligt klima som det i Korinth tog man omhyggeligt mål af hinanden. "Større, størst, bedst" var kategorier, som betød noget i Korinth. Forgudelse af nogen og ringeagt for andre var en del af korinthernes måde at leve deres liv på. Men Paulus går kraftigt imod den ånd og den tendens.

Han ønsker ikke selv på nogen måde at indgå i det spil. "Hvordan skal man se på os (os apostle)? spørger han (4:1), og han svarer selv: "som Kristi tjenere og Guds forvaltere" (4:1), og derefter formaner han korintherne til at "følge Skriften", så man ikke blæser sig op den ene mod den anden. "For hvem giver dig nogen særtilling? Og hvad har du, som du ikke har fået givet? Og når du har fået det givet, hvorfor er du da stolt, som om du ikke har fået det givet?" (4:6-7).

Paulus fortsætter: "I er allerede rige! I er konger, vi er det ikke! Ja, gid I var konger, så også vi kunne være konger sammen med jer. Mig forekommer det nemlig, at Gud har gjort os apostle til de ringeste, næsten til dødsdømte; vi er blevet et skuespil for verden, for både engle og for mennesker. Vi er dårer på grund af Kristus, men I er kloge i Kristus; vi er svage, men I er stærke; I er ansete, men vi er foragtede"

Ikke sejrreligion

Siden reformationens tid har teologer

talt om "herlighedsteologi" og "korsets teologi", og det - viser det sig - er en diskussion, som aldrig dør ud, en diskussion, som kirken til stadighed må føre med sig selv. En diskussion som også er relevant i tilfældet korintherne.

Kristendommen er en sejrstro, hvordan kan den være andet, når dens kerne er budskabet om Kristi opstandelse fra de døde? Kristi opstandelse er en overvældende triumf, og det uanset hvilken vinkel vi anskuer den fra. "Kristus blev korsfæstet i svaghed", siger Paulus, "men han lever ved Guds magt"; derfor er "han ikke magtesløs" mellem de kristne, men "stærk i os", og udvider Paulus det: "også vi er magtesløse i ham, men for jer skal vi leve sammen med ham ved Guds magt" (2 Kor 13:4).

Men kristendommen er ikke en kriger- og sejrreligion i lighed med Islam. Opstandelsen hænger uløseligt sammen med korsfæstelsen, påskemorgen med langfredags gru og pine, Jesu vej til herligheden, hans "opstigen til det høje" med hans "nedstigen til jordens lave egne" (Ef 4:8-9); hans kroning med de mange kroner og hans ophøjelse over alle himle og over alle navne er uløseligt forbundet med hans "given afkald" og "ydmygen sig selv indtil døden".

Kristne ser frem til Jesu komme i herlighed og kraft, til at alle skal ære ham, og han blive herliggjort og indtage sit rige, og med det ser vi også frem til vor egen opstandelse, til vor tiltrædelse af den arv, som har været os beredt fra før verdens grundlæggelse, til at vi synligt, konkret og virkeligt skal være det, vi nu "kun" er på et åndeligt plan, "et kongerige af præster for vor Gud".

Det budskab fylder meget i Det Nye

Testamente, og vi ikke alene reducerer evangeliet ved at skære det bort eller ved at reducere det til noget blot og bart åndeligt, metaforisk og eksistentielt, vi tager også kraften, dynamikken og håbet ud af evangeliet. For Det nye Testamente er det fysisk, håndgribelig virkelighed.

Ikke et øjeblik svækker Paulus i sit opgør med korintherne denne side af evangeliet. Men han fortæller dem og fortæller dem, så det ikke kan misforstås, at det er ikke endnu. Vi skal engang blive konger med Jesus, men vi er det ikke endnu. Den almindelige opstandelse har endnu ikke fundet sted, den er endnu fremtid, og i mellemtiden vil nogle af dem dø, men det vil ikke frarøve dem oplevelsen af opstandelsen og forvandlingen, som sker, når opstandelsen finder sted. Men det er ikke endnu, og ingen ved, hvornår det sker.

Og i mellemtiden ligner verden til forveksling den verden vi levede i og kendte til, før evangeliets lys blev tændt på vor vej. Og alligevel er "alt blevet nyt", fordi "vi er blevet forligt med Gud", vor synd og skyld sonet, og vi er "i Kristus", og værende i Kristus er vi også "nye skabninger i ham" (2 Kor 5:16-21).

Synlige virkelighed i fremtiden

Vi har også fået Guds Ånd, vi er kaldet til at være hellige, og vi er Guds tempel, og den levende Gud bor hos os og i os. Alt det og meget mere er vi allerede nu. I teologien bruger vi et ord til at beskrive disse ting med, nemlig ordet eskatologi. Eskatologi betyder læren om det sidste, historiens sidste tid, målet Gud bevæger historien imod, enden, Herrens genkomst, de nye himle og den nye jord, Guds evige rige. Vi taler også om realiseret (dvs. opfyldt) eskatologi og fremtidig eskatologi (det som endnu ikke er opfyldt). Den åndelige virkelighed, som kristne ved Helligånden lever livet i og gør det allerede her og nu, det er realiseret eskatologi, fremtiden som allerede er kommet og virkeliggjort for enhver, som hører Kristus til.

Men den hele og fulde og synlige virkelighed venter os på den anden side Kristi genkomst; det er fremtidig eskatologi. Det er vigtigt, at vi forstår at skelne mellem de to. Det viser ikke mindst brevene til korintherne os. Gør vi ikke det løber vi ind i mange problemer og vanskeligheder, og vi risikerer

Menighedens Herre er den suveræne giver af gaverne, og han har givet dem med henblik på at tjene hinanden og opbygge hinanden i kærlighed

at blive desillusionerede og måske endda at miste troen.

Fordi korintherne ikke gav tilstrækkelig agt på denne skelnen, kom der foruden alt det andet noget uvirkeligt ind i deres kristendomsudøvelse, en super åndelighed, som ikke stammede fra Helligånden, men helt igennem var et produkt af menneskeånden. Denne "korinthiske syge", som den er blevet kaldt, har desværre været til stede hele vejen gennem kirkehistorien, til nogle tider mere udpræget end andre.

Paulus for sin del ønskede kun fremgang for sine venner i Korinth, og han anerkendte fuldt ud de åndelige gaver, som de var udrustet med (1 Kor 1:4-8). Men han begræd deres manglende sans for, hvad Kristi kors betød for deres daglige liv og vandel, hvorfor han måtte kalde dem "kødelige" og ikke kunne kalde dem "åndelige", han begræd også deres splittelser, deres manglende moral, ikke mindst i ægteskabet og på det seksuelle område overhovedet, deres manglende brodersind, deres stridigheder og intriger, deres opblæsthed og deres manglende loyalitet. Alligevel opfattede korintherne sig som superkristne. Deres selvværd manglede ikke noget, men det gjorde en realistisk bedømmelse af dem selv.

Kritik af nådegavers brug

De åndelige gaver, nådegaverne, Åndens gaver var til stede hos dem i rigt mål, blandt dem også gaver, som loftede sig over det normale som f.eks. gaven til at tale i tunger, gaven til at profetere, gaven til at helbrede og gøre underværker. Alt

det var godt, og Paulus kritiserede dem ikke for at have disse gaver, tværtimod. Men han kritiserede deres måde at praktisere dem på og navnlig deres egocentrerede motiver.

Menighedens Herre er den suveræne giver af gaverne, og han har givet dem med henblik på at tjene hinanden og opbygge hinanden i kærlighed, ikke for, at nogen skal blære sig af sine gaver og dermed give årsag til misundelse og splid. Derfor minder Paulus dem også om, at der er "en ypperligere vej" og noget, som tæller og vejer uendeligt tungere end selv de største åndelige gaver, nemlig kærligheden (1 Kor 13).

Kærligheden og et liv præget af kærlighedens gerninger sætter rammen om hvem, der er en åndelig, en spirituel person, ikke åndelige evner og gaver, omend vi måtte have dem i højeste potens. Uden kærlighed gavner de ikke, kaster intet af sig, forbliver tomme uden indhold, og til slut forgår de som alt stykkevist og midlertidigt forgår. Kun kærligheden består og består evigt.

Mennesker kan føre sig frem som spirituelle personer, men kan mangle det mest elementære i det at være en sand åndelig person. Paulus' andet brev til Korintherne, kapitlerne 10-12 illustrerer det som intet andet. Når vi beskriver mennesker og menneskers karakter i dag opererer vi meget med psykiske og psykologiske beskrivelser. Vi har lært meget om menneskets sind, og vi har lært at beskrive det i videnskabelige termer. Det har både sin styrke og sin svaghed. Måske må vi endda i vore forsøg på rationelt at forklare den dårlige opførsel se et forsøg på at gøre det onde rationelt og dermed mindre ondt, eller

vi må måske endda gå videre endnu og i det se et forsøg på at afskaffe det onde ved at bringe det ind under behandling og dermed ind under vor kontrol.

Tro mod Kristus

Paulus oplevede i Korinth og også andre steder, at ikke alle, som drog fordel af det arbejde, han havde slidt med at gøre, gjorde det i loyalitet mod ham og i anerkendelse af arv og gæld til ham; tværtimod kom de og sneg sig ind på korintherne (galaterne eller efeserne) og forførte dem ikke alene bort fra troskaben mod Paulus, men troskaben mod Kristus. Intet mærkeligt i, at Paulus kalder dem "overapostle", "falske apostle", "troløse arbejdere", ja Satans tjenere. Tilmed er deres optræden og opførsel overfor korintherne af sådan en art, at de for længst burde have gennemskuet dem og afsløret dem.

Vi ville i dag have kaldt dem psykopater, et begreb som ikke var tilgængeligt for Paulus, men jeg er bange for, at der ligger noget langt værre og noget langt mere ondt i det end som så. Paulus associerer det med Satan. Han ser Satan i virksomhed bag disse mænd.

Falsk åndelighed er en dødelig gift, som, hvis den får lov til at besætte en kirke, slår den ihjel. Uundgåeligt vil der så være nogen, som tager magt over andre, manipulerer dem og lægger dem under deres vilje, gør sig selv, og hvad de føler, tænker og vil til lov, og heller ikke går af vejen for at manipulere med Guds ord for at få det til at passe med deres agenda. Intet under, hvis mennesker skyr kristendommen, og skyr den for livet, hvis de har oplevet den på den måde.

Falsk åndelighed sniger sig let ind på os. For den kan virke troskyldig og ren; den forstår også at iføre sig forklædninger, herunder iklæde sig ydmyghedens dragt. Guds folk kan have en tilbøjelighed til at være troskyldigt og naivt, og naturligtvis skal vi være det og generelt være imødekommende og modtage mennesker i god tro.

Men troskyldigheden og naiviteten skal også have en kant. Den skal altid prøves på Guds Ords og Kristi sindelags grund. Bedømmelsens nådegave er også en af Åndens gaver; lad os bede om, at vi må få den og bruge den.

Det var falsk åndelighed, når korintherne benægtede den kommende legem-

lige opstandelse eller når nogle af dem anlagde en asketisk livsstil og tog afstand fra sex i ægteskabet. Det var et udslag af falsk åndelighed, som fik nogle, især kvinder, i menigheden til at ville skille sig fra deres endnu ikke kristne ægtefæller.

Men det var også falsk åndelighed omend med modsat fortegn, når andre i menigheden nægtede at bringe deres driftsliv under Åndens kontrol og disciplin med en "flot" henvisning til, at med sex var det som at spise og drikke; begge var etisk og religiøst neutrale; hvad der skete og udfoldede sig med ens krop var ens kristenliv uvedkommende, for kroppen hørte denne forgængelige verden til.

Den foragt for materien, for det fysiske og kropslige, som var så udbredt blandt grækere, og som siden hen cementeredes i gnosticismen, strider i enhver henseende mod evangeliet og en af evangeliet afledt spiritualitet. Men den var udbredt i Korinth, og Paulus måtte føre en hård kamp mod den.

I Romerbrevet 12:1-2 giver Paulus os ligefrem sin definition af, hvad han forstår ved kristen spiritualitet: "Så formaner jeg jer, brødre", siger han, "ved Guds barmhjertighed til at bringe jeres legemer som et levende og helligt offer, der er Gud til behag - det skal være jeres åndelige gudstjeneste. Og tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes, så I kan skønne, hvad der er Guds vilje: det gode, det som behager ham, det fuldkomne". I 1 Korintherbrev 6:19-20 skriver han: "Ved I ikke, at jerers legemer er et tempel for Helligånden, som er i jer, og som I har fra Gud? I tilhører ikke jer selv, for I blev dyrt købt. Ær derfor Gud med jeres legeme".

Det kan man sige, at Paulus gjorde, gjorde ved at bruge sine ben til at komme vidt omkring i verden med evangeliets ord, bruge sine læber til at prædike, undervise, formane og opmuntre, bruge sine hænder til at arbejde, således at der var til livets ophold, bruge dem også til at velsigne og gøre godt med, bruge sin forstand, sin hjerne til at udgrunde evangeliet med, bruge sit hjerte til at elske mennesker med, føle for dem og med dem.

Ja legemet var skrøbeligt, det ældedes, og der blev slidt på det under dagliglivets strabadser og de mange mishandlinger, netop Paulus' krop blev udsat for. Men

samtidig erfarede han, at Guds kraft kom ham til hjælp også i hans skrøbelige teltbolig, og visheden om den "evige vægt af herlighed", som ventede og visheden om at have en bolig, en evig i Himlen fyldte ham med ny styrke og kraft og fortalte ham, at han ikke skulle miste modet, men altid være ved godt mod.

Paulus kunne som ingen anden fæstne de troendes sind, tanker og åndelige øjne på den rigdom, som er vores i Himlen, hvor Kristus allerede nu er ved Guds højre hånd, og hvortil Helligånden samler og drager os, men samtidig gjaldt det for ham som for os, at så længe vi ikke er hjemme (er hos Herren, er i Himlen), så er målet for vort liv og opgaven, vi har foran os at "være Herren til behag".

Som Jesu mål i livet og med livet var at ære sin Himmelske Far, som havde sendt ham, og at tjene mennesker fremfor at tjenes af mennesker, således forholdt det sig også for Paulus. Selvrealisering, sætten sig selv på en piedestal, pral, arrogance og alle andre former for hovmod lå ham fjernt. Han så på livet, på menneskene, på opgaverne med "Kristi sind". Alle andre værdier var for ham sekundære i forhold til det. Han var "velfornøjet" med at være "magtesløs". Hellere magtesløsheden under "mis-handlinger, under trængsler, forfølgelser og vanskeligheder for Kristi skyld" end den spirituelt overlegnes oppustethed.

Når det gælder definitionen af, hvad et kristeligt set sandt spirituelt menneske er, har vi meget at lære af Paulus, uendelig meget.

I vore to første artikler om Paulus' spiritualitet har vi koncentreret os om Korintherbrevene; i en følgende artikel, vil vi se lidt nærmere på, hvad vi kan lære om vort emne i andre af hans breve.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. **Sekretariatet** v.

Henning Lütje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. **Ekspedition:** Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56 A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048. **Redaktion:**

Carsten Thomsen (ansv. red), ctpress@mac.com, Louis Nielsen, louis.nielsen@youmail.dk. Astrid í Hjöllum Christensen.

Bladet udgives 3 gange om året). **Årsabonnement:** 125 kr. **Hjemmeside:**

www.kristentperspektiv.dk